

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kü-
lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirt-
ténél olcsóbb. Nyiltter
sora 25 kr. Belyegdij min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

A megyei pótadó.

obb felől érkezett már hoz-
zánk hol tudakozódó, hol
neheztelő kérdés az iránt,
vajjon az 1871. XVIII t.
c. 124. § a, illetve az 1875.
XXIX. t. c. 27. § a föl-
menti-e névszerint a lel-
készeket és tanítókat a
megyei pótadó fizetése
alól?

Dacára annak, hogy
most már, miután ezen
adók beszédettek, sőt céljukra el is használtat-
tak, a fölvilágosítás vagy eszmeifuttatás praktikus
érvényre nem számíthat: a készségesen rendel-
kezésünkre bocsájtott adatok s a hason termé-
szetű folyamodások beható bírálata után a kö-
vetkezőkben véljük az érdekelteket tájékozhatni.

A megyei hatóság ezen pótadót illetőleg az
1880. évi aug. 3-án 36113. sz. a. kelt magas bel-
ügyminiszteri intézkedés szerinti szövegéhez
alkalmazkodik. Ennek a megyei pótadóra vonat-
kozó részlete, ezt a pótadót az összes egyenes
állami adó után rendeli kivételni és kivétel
senkire nézve nem tesz — az általános jöve-
delmi pótadót s a hadmentességi díjat kivéve.

És mert e rendelet senkire sem tesz kivé-
telt, azért a megyei hatóság a beérkezett felfo-
lyamodványokat figyelembe nem vette, nem is
vehette.

A történeti igazság kedvéért megjegyezzük,
hogy a belügyminiszteriumhoz megyénkbeli senki
sem folyamodott föl a megyei hatóságnak ezen
határozata ellen s így speciáliter lelkésze vagy
tanítóra vonatkozó legfelsőbb fokú döntvény
nincsen. De van egy épen ezen esetre vonat-
kozó más belügyminiszteri decisio, mely az 1880.
nov. 17-én 17316. sz. a. kelt alispáni, illetőleg az
ezt helyben hagyó s 1882. évi június 9-én 1341.
sz. a. hozott közigazgatási bizottsági határozat
ellen, a titeli védgátépítő társulat által, a reá
361 frt 53 krban kirótt megyei pótadó elen-
gedése iránt fölterjesztett felfolyamodványra, ad-
tott ki. Ennek érdemleges része így hangzik:
»Minthogy a felsőbb kormányhatósági engedély
alapján valamely közcél elérésére az illető tör-
vényhatóság kebelében létező egyes adókötele-
sre kivethető megyei pótadó mindenkor az
ezek által fizetett államadók után vetetik ki;
minthogy a Társulat csakis a községi közkölt-
ség fizetésétől és a községet terhelő közmunkák
vagy szolgáltatások teljesítésétől van fölmentve:
ezen fölmentés nem terjeszthető ki a törvény-
hatóság által felsőbb jóváhagyás alapján kirótt
megyei pótadó alól mentességre.«

Itt tehát a községi pótadó alól való men-
tesség, nincs elismerve a megyei pótadó alól
való mentességre jogcímül.

Már pedig a községek rendezéséről szóló
1881. XVIII. t. c. 124. § a így szól: »Az állam
hivatalnokai, katonatisztek, honvédtisztek, a
törvényhatósági tisztviselők és hivatalnokok és
a néptanítók hivatalaik után járó fizetéseiktől,
illetőleg nyugdíjaiktól községi adót nem fizetnek.
Hasonlólag nem fizetnek a lelkészek sem azon
javadalmaktól, melyeket kizárólag az illető egy-
házközségben viselt lelkészi hivataluk után él-
veznek.«

Tehát ez szintén csak a községi pótadó
alól nyújt a kedvezményezetteknek mentességet,
de nem a megyei pótadó alól is.

Egyébiránt a keresetadóról szóló 1875. évi
XIX. t. c. 27. § a szerint a tanítókat igen, de a
lelkészek még a községi adótól se mentesek,
mert e § így rendelkezik: »Az állam hivatal-
nokai, katonatisztek, honvédtisztek, a törvény-
hatósági tisztviselők és hivatalnokok és a nép-
tanítók a községi adótól hivatalaik után járó
jövedelmeikre nézve továbbra is adómentesek.«

Itt — mint tetszik látni — a lelkész ke-
reseti adója a községi adó alól menesnek ki-
mondva nincsen. E felszólalásoknak tehát még
az az eredményük lehet, hogy az adókövető kö-

zegek a lelkész urakon a községi adót is meg-
veszik.

A Beszterce-Naszód vármegyéhez ez érdem-
ben 1881-ben menesztett belügyminiszteri leirat
itt sikerrel nem citálható; mert az, állami,
törvényszéki, ügyészségi és járásbírósi hi-
vatalnokoknak a megyei pótadó elleni felfolya-
modására adatott; tehát ha analóg is az eset,
mások a kereső felek.

Különb is a megyei pótadónak állami
hivatalnokokra kirovása két abszurdumot invol-
válna. Egyik az, hogy hasonló rangosztálybeli
hivatalnok pl. más adót fizetne Besztercen s
más pl. Kolozsvárott, ahol megyei pótadó esetleg
nincsen s így könnyen beállhatna az a nem le-
hetetlen eset, hogy a külön is megadóztatott
helyen levő államhivatalnokok egyszerre mind
elpláználának megyei pótadóval meg nem rótt
helyekre; míg mások épen ezért, oda nem ké-
redznének. A másik, ama pótadónak állami hiva-
talnokokra való kirovása által földézett abszurd-
um az lenne, hogy egy ilyen állami köze-
g, miután a szolgálat érdekében folyton áthelyez-
hető, esetleg egész életén át fizetne más-máshol
megyei pótadót; olyan terhet viselne tehát,
melyért állandó és tán önkénytelen helycsereje
folytán sehoh semmi jogot nem élvezne.

Végül a két pótadó egy természetűnek már
azért se mondható, mert a községit a község
rója ki s csak a megyei törvényhatóság jóvá-
hagyása kell érvénybe lépéséhez; míg a megyei
pótadót a megyei képviselő fölterjesztésére a
kir. belügyminiszter hagyhatja csak jóvá.

Általában is épen a lelkész és tanító urak
azon népfizette hivatalnokok, a kik fizetésük
szorgalmazását, párberük s egyéb illetményük
beszedését, nyugdíjaikat, akárhányszor közigaz-
gatási uton eszközlik s egyébként is sok érdek-
szál köti őket össze a megyével. Nem méltányos
tehát, hogy ezen aránylag csekély s ezelőtt tán
sohasem létezett teher ellen utólag, céltalanul
tüntessenek; annál kevésbé méltányos ez, mert
ha a pótadó nagy, csak azért nagy, minthogy
sok az illetőnek jövedelme.

Egyébiránt hogy e kérdés mennyire nem
aktuális jellegű, kiérthető abból, mert a jelen-
beli megyei pótadó utolsó részlete még mult évi
szeptemberben kivettett s így a közigazgatási
uton való felfolyamodásra engedélyezett s a kéz-
besítéstől, illetve a kivétéstől számítandó 15 nap
réges régen letelvén, ez a vita már most csak
akadémiai érvényre számíthat.

Hogy pedig a jövőben hasonló kétely elő-
ne fordulhasson, használják fel az illetők befo-
lyásukat a most országgyűlési tárgyalás alatt
levő s a megyék háztartásáról szóló törvényja-
vaslat tárgyalásánál.

A népgyűlés előtt.

Már a mult számunkban jeleztük, hogy a zombori
katholikusok jövő vasárnap — márc. 4-én — népgyű-
lést tartanak, melynek tárgya lenne a fölött határozni:
vajlon építessék-e tovább is az új templom, vagy ne?
Azt ugyan nem birtuk még kipihatólni: ki lesz
ezen gyűlésnek vezetője? — de bárki legyen is az,
nem tarthatjuk feleslegesnek neki a következő jóaka-
ratu tanácsokkal szolgálai:

1. Mindenekelőtt tisztában kell lenni az iránt, hogy
az ily népgyűlés nincs feljogosítva érdemleges határozatot
hozni ama kérdésben; vajlon az új templom tovább-
építése újból felleveníttessék-e, vagy ne? — A nép-
gyűlés csupán óhajt, kívánságot nyilváníthat, s ezen
kívánságát elfogadás, vagy elvetés céljából törvényes
képviselőt, a zombori kath. egyházi hitközséghez
köteles betérjeszteni. S ha aztán az egyházközségi kép-
viselőt a nép kifejezett óhaját netán kivilhetetlenek ta-
lálva, azt elvetné: joga van a népgyűlés minden egyes
tagjának az egyházközség iránt határozata ellen a
magas vallásügyi miniszteriumhoz felfolyamodni.

2. Mielőtt a népgyűlés a felvetett kérdésre óhaját
nyilvánítaná, annak vezetője vagy vezetői el ne mu-
lassák azt a jó népet az ügy valóságos állásáról a
legrészletesebben és minden irányban az igazsághoz
híven fölvilágosítani. Nincs oly szó, mellyel elég ére-
lyesen hangoztathatók azon komoly figyelmeztetésün-
ket, hogy a népek tiszta bort öntsünk poharába; ne
áltassuk őket hiu ábrándokkal, ne ámitsuk őt oly ígé-
rettel, melyek teljesítése emberi erőt felülhaladnak,

szóval: ne hintsünk port a szemébe. — Neve-
zetesen:

Meg kell neki mondani világosan és érthetően,
hogy a hitközség még 1875. évi december 19-én be-
látva azt, hogy az új templom építésére sehoh semmi
alap nincsen; hogy a hívek jótékonyasága az idők mos-
toha volta miatt teljesen elapadt és az adományok
gyűjtésére irányult törekvések minden irányban meg-
hiúsultak; — tekintettel arra, hogy a templom teljes
befejezésére még legalább 100,000 frt kellene, amit
pedig a hívektől kiperéselni lehetetlen: határozat-
lag kimondotta, hogy a templom építése anyagi
tehetség hiányában beszüntettetik, és a lebontás-
ból nyerendő téglanyag iskolák építésére fordítat-
tik, mely célból egy részletes javaslattételre fel is
szóllított az iskolaszék.

Meg kell neki mondani, hogy ne éljen ama tév-
hitben, mintha az eddigi falak felemelése pusztán az
ő adakozásából létesítettet volna. Nyiltan tudomására
kell hozni annak a jó népek, hogy a beépített 50,000
frtnyi összegnek ő csak egy tizedrészét (5000 frt)
adományozta; a többi 45,000 frt hoz b. e. Kunszt érsek
1000 frt, Haynald Lajos bíbornok érsek ő Eminenciája
3000 frt, a kalocsai káptalan és egyes papok körülbe-
lől 1000 frtál járultak. A legnagyobb rész pedig —
40,000 frt — a plébániai templom és kápolnák pénz-
tárából vétetett kölcsönöké, mely kölcsönt igazság
szerint még vissza is kellene téríteni.

Ebből folyólag meg kell neki mondani azt is,
hogy ezután se igen bízzék az adományok gyűjtésének
valami kedvező eredményében. Ne hallgasson azon ál-
prófétákra, kik azzal hitegetik, hogy egy véka búza,
vagy néhány forint adományozása által lehetséges lesz
e nagy szabású épületet befejezni. Ennek folytán meg
kell őt ismertetni az egyszerű-eggyel, és a kétszer-
kettővel El kell neki mondani, hogy igen tekintélyes
szakértő építésszek, mint Pártos Gyula és Tripolszky
Gyula urak, kik ez ügyet behatólag tanulmányozták,
azon meggyőződésre jutottak, hogy e különben is terv-
izlés- és célszerűség nélküli templomnak tovább építése
és befejezéséhez még legalább is 150,000 frt szükséges.

Nem szabad előtte elhallgatni azt sem, hogy a
templom belső felszerelése u. m. oltárok, szószék, padok,
orgona, harangok sat., sat. — legcsekélyebb számítás-
sal 50,000 frtba kerül; el kell mondani még azt, hogy
a plébánia-lak felépítése és annak dotatiója fejében
legalább is 100,000 frtnyi, — a templom fentartási
alapra pedig csak odavetőleg szólva 50,000 frtnyi
összeget kell összetereíteni. Meg kell őt kérdezni:
vajlon lehetségesnek tartja-e, hogy az a szegény nép,
melynek vállait különben is száz meg százféle fizetési
teher nyomja, eme 350,000 frtnyi iszonyú nagy ösz-
széget ki fogja izzadhatni? — Jól ki kell előtte szá-
mitani, mily összeg jutna egy-egy főre, ha mindezen
költségek fedezését magára akarná vállalni? Meg kell
neki mondani, hogy azon ember, a ki így okosodik:
»vagyunk 12 ezren katolikusok; mindegyik ad 30 frtot
és meg van a 360,000 frt«, — ez az ember nem egyéb,
mint egy szélhámos népműtő, ki újra bele akarja a
népet vinni a leghaszontalanabb költsékesbe, hogy az
újra belefáradva az építkezésbe, másodsor is elmond-
hassa: »elkezdtünk építeni, és nem bírjuk bevégezni«.
Apróra meg kell neki magyarázni azt, hogy a 12,000
lélekből le kell számítani a csecsemőket, a gyermek-
sereget és ifjúságot a 24-ik évig (6000), az asszonyo-
kat (3500) és a földhöz ragadt szegény napszámókat
és szolgálakat (1500) kik ha akarnának sem képesek
valamit adakozni.

Ezen levonás után fennmaradó ezer és néhány
családtól aztán meg kell kérdezni, vajlon hajlandó-e
egyenkint a reá eső 350 frtot e célra felajánlani? . . .
Meg kell magyarázni még azt is, hogy a pusztá alá-
írási ajánlás nem elegendő, mert nincs könnyebb
munka e világon, mint a türelmes papírra 3-4, vagy
akár 10 millió forintot is alájegyezni; — de ha aztán
kenyértörésre kerül a dolog, akkor a legkülönbözőbb
ürügyek alatt mindenki vonakodik a felajánlott öszze-
get befizetni. — Azért világosan meg kell a népek
mondani, hogy a felajánlandó összegről — ha azt rö-
gön nem képes lefizetni, — kötelezvényt kell ad-
nia, mely kötelezvény aztán biztosítási céljából vala-
mely ingatlan birtokára be is lesz táblázandó. — Mert
csakis így vehető számba a felajánlott összeg; ellen-
kező esetben nem lenne egyéb, mint üres hitegetés,
hogy ne mondjuk népbolondítás.

Ha a népgyűlés vezetői mindezen megszívlelendő-
kérdések közül csak egyet is eltitkolnának a nép előtt,
könnyen azon nem épen alaptalan gyanuba esnének,
hogy az egész mozgalomnak rúgója nem egyéb, mint
hogy a szegény népet sajnálatos módon félrevezetve
saját önző céljaik elérésére akarnak újabb alkalmat
teremteni. Míg ha azokat őszintén és nyiltan fogják
előtte kitárni, meg vagyunk róla győződve, hogy az a
nép maga is belátva anyagi tehetetlenségét, el fogja
ismerni ama multkori megjegyzésünk igazságát: »Ha
csak az Ur Isten nem építi föl ezt a házat, hiába épi-
tenek, akik építenek rajta. (126. zsol.)«

El fogja ismerni, hogy e célnélküli kőhalmaz le-
bontása nem lesz oly nagy szegény, mintha újabb ez-
reket beleölve, idővel mégis csak oda jutnának, hogy
a szükséges pénz hiányában utóbb is le kell majd hor-

dani e szerencsétlen épületet. — És el fogja végre ismerni azt is, hogy ez életben sohasem lesz többé oly kedvező alkalom a befektetett építési anyagoknak oly előnyös értékesítésére, mintha azokat a közel jövőben terve vett iskolák építésére — tehát szintén a legszentebb célra — fogja fordítani.

Egyébiránt lebegje körül tanácskozásait a béke anygala!

Hirek.

A honvédséghez áthelyezettek: Almási dr. Antunovits József a 4. huszárezred II. osztályának szab. állományába; dr. Schmidt Húgó a 23. gyalogezredtől a hevesi 47-ik; dr. Blau Antal a 6. sz. gy. e. tartalékából a 6-ik délbácskai zászlóaljába és dr. Bárány Géza segédorvos a 23. sz. gy. ezredtől a tolnai 66. sz. honvéd zászlóaljhoz.

Dr. Simon József, helybeli főgymn. tanár, állomásán véglegesített.

Petrovits Dóme helybeli szerb tanítóképző tanártársunkat, a belgrádi „Szerb tudós társaság” tagjává választotta.

Zentán „Zentai Ellenőr” címen hetilap indult meg Dudás István szerkesztése alatt. Az első szám csintalan kiállításától eltekintve, tartalmas. A lap célja: józan, tárgyilagos, ellenőrző ellenzék teremtése. Ara 4 frt. Sok szerencsét!

A megyei adófelszámolási bizottság elnökévé Kovácsfi Alajos nyug. újvidéki kir. tszki elnök, alelnökévé Gertinger Adolf nyug. p. ü. tanácsos nevezett ki.

A g. kel. konzistorium a helybeli prótói állásra Kupuszarevits karlovici theol. tanárt, Petrovits helybeli g. kel. képezdi tanárt és Vukadinovits zimonyi lelkészt kandidálta.

A hiv. lap közli a kávéadó megszüntetéséről s a cukor- és söradó módosításáról szóló szentesített törvényeket. Lényeges tartalmuk a következő: Febr. 28-án a kávéadó megszűnik; a 25 kilónál fölüli készlet a fő fogyasztási adóhivatalnál március 2-ig bejelentendő s 6-ig raktáron tartandó; ez után a netán lefűzetett fogyasztási adó visszajár. Márc. 1-től a cukor, borbély, cukrozott gyümölcs és csokoládé után mmásánként 5 frt, a sör hektoliterjére 1 frt 50 kr az adó. Nyílt városokban és községekben ezentul így szabatik ki a fogyasztási adó: 1. Az 1881. 4. t. c. 3 §-ában 1—4 pont alatt megjelölt fogyasztókra az adószedésre jogosított egyénnel bizonyos általánosan való megalkudás útján. 2. Postai megadózottak útján. Magánfelek kötelesek a nevükre érkező szállítmányt 24 óra alatt bejelenteni. Az általános összeg utólagos havi rátákban, a postai küldeményre járó adó magánfelektől 24 óra alatt, üzletemberektől 3 nap alatt szedendő be. A kihágások és sikkasztások az 1881. t. c. 4. §-a szerint büntetendők.

Az újvidéki „Vörös kereszt” egyesület márc. 3-án saját céljaira mulatságot rendez.

A bajai utca szájára járó köznél életveszélyes a járás, mert meternyi gödörrel végződik a járka. Kérjük a rendőrséget, hogy nyaktörés előtt javíttassa ki.

Orgia. Szerdán d. u. 5 órákor egy szál strimlibe bűjtött félrészig főkösörözött hegedős négy egészen részeg egyént kísérgetett az apatini uton végig. És hogy a törvény s közérköles hatékonyabban illusztrálva legyen, a két subás szeladon házankint nagyokat ölelt és fergajolt a pálinkás butykosokkal handabandázó két asszonyi forma ideálom. Hiába kurjongattak órahosszat; nem akadt rendcsináló hatalom, mely a hüvőre kérdésüket komolyan figyelembe vette volna. (Bek. G.)

Zentai hírek. Sinkai János tanítójelölt sorvadásban elhunyt. — A szerb olvasó egyesület márc. 4-én pikniket rendez. — Bergel Mór eljegyezte Deuts Szeréná k. a. t. — Hitri Imre tetten kapott okleveles tolvaj, a fogházban fölalkasztotta magát.

Párbaj volt a múlt héten megint a Sikorában. A sikorai eszöz azt vallotta előttünk, hogy az örökös hiábavaló lövődözés miatt varjaink mind kíváncsiorolni készülnek. Nincs ugyan kára; de szerintünk többet nyerne társadalmunk, ha azok szerencsétlenség megvételükkel s távozásukkal, akik törvényeit nem respektálják s jogorvoslatra biányosoknak találják.

Az apatini takarékpénztár 1883. évi febr. hó 25-én tartotta az idei rendes közgyűlést. Forgalma a lefolyt évben 1.697,228 frt 60 kr. volt.

Árverés lesz Bosnyák István 895 frtra b. ingatl. Zombor ápril 17.

A „bácsi segélyszövetkezet” f. hó 22-én tartotta meg beszámoló közgyűlést. Az évi forgalom 260258 frt 06 krt mutat ki, a tiszta nyeresemény a tartaléktökhöz csatolt összeggel együtt 2488 frt 92 kr. Ez alkalommal az alapszabályok értelmében a tisztújítás is napirenden volt. Az igazgatóság következőleg alakult meg: igazgatóvá választottat Schweitzer Ignác, aligazgatóvá Dominits Sándor, választmányi tagokká: Ertl János, Kubesch István, Rohács Lajos, Hanus Ferenc, Herrmann János, Szentiványi István, Wukovits Fülöp, Resch Ferenc, Tomasi Bálint, Lennert István, Mancz István és Ackermann Ferenc; póttagokká: Neumayer Ferenc, Kappel Mihály, Kaiser Jakab ifj. és Hartusch Jakab. A számvizsgáló bizottságba választottak: Madonitzky Vince, Ertl József és Resch József szövetkezeti tagok. Miután a folyó év végével a szövetkezet időtartama lejár, a közgyűlés által ez alkalommal egy leszámloló bizottság is választottat, mely hivatva leend, a szövetkezet feloszlása után a leszámlolást eszközölni. E bizottságba választottak: Balogh György, Ertl József, Kubesch István, Dominits Sándor és Resch Ferenc szövetkezeti tagok. A szövetkezet könyvelője: Szauder Gyula, pénztárnoka: Eichinger Ádám.

A bresztováci takarékpénztár múlt évről szóló jelentése 4568 frt 63 kr nyereséget mutat. A forgalom 103479 frt 87 kr.

Szivac község, jegyzői lak és vendéglő építését határozta el. Ideje mind a kettőnek. Ahol van miből, építsen a község. Hisz csak maga magát becsüli meg vele, ha rendes kocsmája és jegyzői laka van. Ugy sincs falunkon s kis városainkon a társas életnek és kényelemnek más menedéke, mint a közhivatalnokok laka és kocsmája. R.

A múlt évben egyházmegyénk területén 23 egyén katalizált.

Lovas (azelőtt Rozman) Sándor, zombori illetőségű budapesti kulturmérnök, ezen hivatalában véglegesített.

Beküldetett. A városi kórház előtt nincs járka. Beteg, orvos, látogatók, iudickolhatnak befelől bokagyűrő sárban. Szép és jó lenne, márcsak példa kedvéért is, ha az építési bizottság szives figyelme ide fordulna.

Szótán Fuczin Márkot választották meg tanító-nak. Eddig Bogyánban volt alkalmazva.

A verbászi r. k. plébánia építése kora tavasszal meg fog kezdeni.

Sajtóügy a kir. kurián. A kuria sajtótanácsa ma tárgyalta a királyi főügyészség által Sztoczek Károly a „Bácskai Ellenőr” szerkesztője ellen indított sajtóperét. A határozat, melyet ebben az ügyben a kuria ma hozott, annyira fontos, hogy szükségesnek tartjuk a per előzményeit itt röviden ismertetni. Sztoczek azt írta volt lapjában, hogy Szkodorovits palicsi főpénztárnok sikkasztást követett el, s hogy Mukics János Szabadka polgármestere ezt a sikkasztást elpalástolta. A kir. főügyészség ezek folytán sajtóperet indított Sztoczek ellen, ugy Mukics, mint Szkodorovits nevében. A vizsgálat során vádlott több tanura hivatkozott, kikkel állításait bizonyítani kívánta. Minthogy azonban elmulasztotta ezeket a tanukat a vádlóval vételezől számítható 6 nap alatt bejelenteni, a sajtóbírósi elnök nem idézte meg őket a tárgyalásra. Az esküdtzéki tárgyalás megtartván, vádlott a Szkodorovitsot illető rágalmazás alól felmentetett, ellenben a Mukics ellen elkövetett rágalmazás vétsége miatt az esküdtzeknek marasztaló verdiktje alapján 2 havi fogságra ítéltetett. Vádlott az ítélet ellen semmisségi panaszt adott be, ezt azonban a kir. kuria elvetette. Most Sztoczek perújítási kérvényt nyújtott be a budapesti sajtóbíróshoz s egyuttal kérte, hogy ennek elintézéséig büntetésének végrehajtása felfüggesztessék. Perújítási kérelmét azzal indokolta, hogy részint új, részint a tárgyalásra a kellő bejelentés miatt be nem idézett tanuival oly bizonyítékokat képes szolgáltatni, mely esetleg az ő felmentését vonhatná maga után. A perújítási kérelem tárgyalására kitézött jegyzőkönyvi tárgyaláson a főügyészség ellenzete a perújítást, mert a vádlott által hivatkozott tanuk nem újak, vagy nem olyanok, melyekre vádlott az alapperben ne hivatkozhatott volna. A sajtóbírósi perújítási kérelmet megtagadta, mire Sztoczek a kir. kuriához felfolyamodott. A kir. kuria ma tartott tanácsülésében a felfolyamodásnak helyt adván, a sajtóbírósi végzését megsemmisítette s a perújításnak Mukics János ellen helyt adott; egyuttal a tanuk szabályszerű kihallgatását rendelte el. A terjedelmes indoklásban a többek között azt mondja a kuria, hogy az elítelt fél a perrendtartás értelmében új bizonyítékok alapján mindenkor kérheti a perújítást.

Hymen. Dr. Pávlovits Jenő, megyei árvaszéki ülnök, szellemes író a magyar-szerb nyelvekben egyaránt, eljegyezte Szabadkáról Kolarits Olga kedves kisasszonyt. — Schuller Mór szivaci lakos pedig Mohácson váltott jegyet, Freund Etelka k. a. nyal. *)

A szabadka-újvidéki vonalrészt műtanrendőri bejárása. A közmunka és közlekedési miniszter a budapesti zimonyi vasut szabadka-újvidéki részének műtanrendőri bejárását e hó 27-ére elrendelte, s a bejárás műveletek vezetésére Kilenyi Hugó osztálytanácsost küldte ki. A bejáró bizottságban részt fognak még venni a m. kir. távirat-igazgatóság egy kiküldöttjén kívül, a m. kir. vasuti főfelügyelő, a m. kir. államvasutak és az alföld-fiumei vasut igazgatósága, Bács-Bodrogh megye, Szabadka és Újvidék sz. kir. városok közigazgatási bizottságainak képviselői. A bizottság vezetője fel van hatalmazva, hogy kedvező eredmény esetén a vonal megnyitására az engedélyt azonnal megadhassa.

O-Kanizsa febr. 20. (O. E.) Az a hir, hogy O-Kanizsa a Szeged székhellyel alakítandó megyéhez fog csatolattatni, O-Kanizsán általános lelkesedést keltett és nagymérvű mozgalom indult meg, hogy a község ez érületének a kormány előtt kellő kifejezés adassék.

Vermes Lajos szabadkai földink a „Sport” című szaklap szerkesztőségének tudomására juttatta, hogy fogadási ajánlatát, Gödöllőről Budapestre kerékpáron bármely úrvassal, illetőleg úrkocsissal versenyezni, Kozma Andor csongrád megyei fiatal földbírtokos, tartja. Kozma Andor mint lovas fog a kerékpározóival mérkőzni. A szerföltött nagyerdeku versenyt májusban kiánják megtartani.

A Bács-Topolyai Takarékpénztár 1882. évi mérlege. Vagyon: Borzat 200 frt. Irodai szerelvények 473 frt 3 kr. Váltók. Tárcában lévő 342 db 3 aláírással váltó értékeért 29,831 frt 47 kr. Kötvények. Tárcában lévő 1301 db 3 aláírással kötvény értékeért 124,450 frt 67 kr. Pénztár. Pénzkészlet rt 2,860 frt 87 kr. Házak. Egy intézeti bérház értékeért 6,259 frt 68 kr. Adások. Hét adós tartozásaiért 4,185 frt. Összesen 168,260 frt 72 kr. Teher: Alaptöke. 600 db teljesen befizetett 100 frtos részvény névleges értékeért 60,000 frt. Tartaléktöke 7,000 frt. Házak tartaléktöke 3,000 frt. Betétkamat-illetmény. 1882. évi hátralékért 118 frt 7 kr. Atmeneti kamatok. Előre felvett kamatokért a kamatkövetelések levonásával 564 frt 32 kr. Betétek. 130 fél betétkövetelésért 81,110 frt 73 kr. Jótállási alap 45 frt 50 kr. 1881. osztalék. Be nem váltott szelvényekért 88 frt. Hitelezők. Egy hitelező követelésért 311 frt 70 kr. Vesz. nyer. 1881. évi nyereség maradványért 267 frt 73 kr. 1882. évi nyereségért 15,754 frt 67 kr. Összesen 168,260 frt 72 kr. A könyvezésért: Koch Bernát, titkár; Fontányi János, pénztárnok.

Az Almás-Járási Takarékpénztár 1882. évi első vagyonmérlege. Vagyon: Pénztárkészlet 661 frt 87 kr. Váltó 58,408 frt. Előleg 12,561 frt. Részvénykövetelés 35,000 frt. Jelzálog-kölcsön 1,500 frt. Letár-állapot 994 frt 66 kr. Összesen 109,125 frt 53 kr. Teher: Alaptöke 50,000 frt. Betétek 21,767 frt. Hitelezők 35,000 frt. Letár-állapot 994 frt 66 kr. Nyeresemény és veszteség-számlától 1,363 frt 87 kr. Összesen 109,125 frt 53 kr. Arnold Antal, igazgató; Bauer Lajos, könyvezető; Möschl Ferenc, pénztárnok.

*) Ez alkalomból kérjük a hymenhierek beküldőit, hogy végre valahára hagyják már el az „eljegyezte” mellől a „magának” magyarázatot; mert azt csak beláthatják, hogy miután senki sem jegyez el másnak, mint magának, ez a magyarázat fölösleges. Szerk.

A bajai kölcs. segélyző egyesületnek múlt évi pénztári forgalma 1.060,612 frt 46 kr. Az egyesületnek jelenleg 1537 tagja van, összesen 5635 betéttel. — Az 1877-ik évi évtársulat egy 156 frttal teljesen befizetett törzsbetéte után 38 frt 50 krnyi osztalék esik.

A bajai takarékpénztár 1882-ik évi forgalma 1.610,267 frt 24 kr-ra rugott. Nyereség volt 24,331 frt 66 kr., melyből jótékony célokra 831 frt 66 kr., igazgatósági tagok jutalékára 2350 frt, a nyugdíjalpra 470 frt, tartaléktökre 6000 frt, külön tartalékra 1880 frt, végre a részvényeseknek, részvényenként 32 frt osztalék, összesen 12,700 frt jutott.

Cégbefjegyzés. Szerb kölcsönös segélyző- és takarékgylet Újvidéken, az újonnan megválasztott igazgatósági tagok bej. ugyanott január 22.

A megijesztett német sógor. V. alsó bácskai községben február 12-én néhány tagból álló komédiai társulat játszott. A szereplőkhez tartozott egy — birtokukban levő — majmocska is. Előadás alatt a majom kissé ügyetlenkedett; e miatt a társulat egyik tagja kidobta őt egy mellék szobába. A szegényke, vékony piros öltönyében, oldalán rövid kardocskával fölfegyverkezve, jónak látta a hideg dacára dezentálni Kitérte tehát az ablakot s azon kingorván, utcáról-utára ment, míg végre a mezőre jutott. Jó távolságra a várostól, egy német juhász, hogy birkáit éberebb figyelemmel őrizze, és hogy kissé melegedjék, összehordott törmeléből és szalmából tüzet rakott. Így tüzelgetve üzte a nyájörök ismert unalmát. Végre álom jött szemére. Most subájába burkolódzva, nem nagy távolságra a tüztől letelepedett és elszunnyadt. A majom ez alatt mindinkább közeledett hozzá, de bizonyos távolságban várta annak nyugalomra térését. Miután ez megtörtént nesztelenül a kialvóban levő tüzhöz ment és azt föl-élesztve, hasonlóképp tüzelgetett. De ekkor az ebek az idegen alakot észrevették, csaholni kezdettek; mire a juhász is fölüté fejét a suba alól. Megpillantá az idegen alakot ő is, fölugrott és eszeveszetten futott szamarához, a tulvilági szellemnek vélt majomtól szabaddulandó. Azonban a majom sem volt rest, midőn ez szamarára ugrott, ő hasonlóképp cselekedett és hátulról belékapaszkodva nyargalt vele, a juhász sarkantyúja által őrlt sebességre készített számáron. Szegény ember, hogy üldözőjétől szabaduljon, melyről azt hitte, hogy legalább is ördög, mely őt menten a Plútó kebelébe ragadja, a futó állatot még nagyobb sebességre iparkodott bírni, s hogy ezt könnyebben tesse, lehányta minden egyéb terhet. De mind hiába. E lénytől — gondolá — szabadulni lehetetlen még számáron is. E gondolat, a mindinkább fokozódó félelmet oly nagyra emelte benne, hogy ájultan esett le szamaráról s ekként átengedte azt a majmocskának, mely most magát a számárra bizván, száguldott be rajta a juhásznak a városban levő istállójába; hol őt gazdája, utasítás szerint, ismét föllette. Szegény pásztor, ki csaknem megöszült e félelemben, a kiállott borzalmas éj óta, mintha kieserléték volna, oly rosszul néz ki. De önézettel veri melét, hogy ő kiálván a rettenetes éjet, minden utóbj következménye nélkül, immár méltó utóda a hét svábnak, kik mindenkielőtt ismeretesek a nyúl ellen viselt harcukról.

Perkovátz Ferenc ur Titelről mai napon a Szent István szoborra 36 frt 50 krt küldött be hozzá. Eme összeghez a következő urak járultak: Nikolics Szvetislav szolgabíró 10 frt, Schwartz ny. őrnagy 2 frt, Zories ny. főhadnagy 1 frt, Riedl jegyző 3 frt, Blosevich kereskedő 10 frt, Rissányi igazgató 1 frt, Szestrich József postamester 1 frt, Marsics tanár 1 frt, Brailla Gábor segéd telekkönyvezető 1 frt, Karakásevits Cirill ny. tanár 50 kr., Sztrilich Sándor telekkönyvezető 1 frt, Tiurr Antal tanár 1 frt, Perkovátz Ferenc gazdász 4 frt. A nemeskeblű adakozók fogadják hálás köszönetemet. Zombor, 1883. február 26. Czifrusz Ferenc

Az öngyilkosság és az életbiztosítás. A budapesti kir. tábla legújabb kimondotta azon elvet, mely szerint az életbiztosítási szerződés nem veszi el hatályát, ha bizonyítatik, hogy a biztosított az öngyilkosságot teljesen eszméletlen, a szabad elhatározást kizáró állapotban követte el.

Szabadkán márc. 4-én a polgárság fáklyás menetet rendez Mukits János golgármester tiszteletére azon alkalomból, hogy méltánytalan ellenfelei fegyelmi vizsgálatot kértek ellene.

A palicsi vendéglő sz. Györgytől kiadó. Sztanisicson mozgalom indult meg, keresztény kereskedők betelepítése iránt. (Csak aztán úgy ne járjanak velük, mint Apatinban, ahol a szörnyen fölkarolt keresztény boltos — sajna! — fél évre esődöt mondott s most is hüsel utánna. Szerk.)

Hegyi Aranka k. a., a budapesti népszínház kedves művésznője, március 9-étől kezdve néhány napszabadságot kapott, melyet Zomborban szándékozik tölteni. Ha igazgatójától sikerülne kieszközölni az engedélyt arra nézve, hogy itt tartózkodása alatt színhabunkban felléphessen, akkor reményünk lehet, hogy művészetét újra élvezhetjük.

Mikor Haynald a kálvinistáknak prédikált. E cim alatt Jókai a következőket írja a népszerű bibornok-életről: Még akkor erdélyi püspök volt. Mint ilyen, főpásztori körutját téve, püspöki megyéjében, a népesebb katolikus helységeken egyházi szónoklatokat tartott, a mikre, hogy a szomszédbeli népek is mindenünnen összesereglettek, azt a főpap ismeretes elragadó ékesen szólása eléggé megfoghatóvá teszi. Egyszer e körutazása közben E. . . helység határához érve, meglepetéssel látja, hogy nagyszerű lovas bandérium jó elebe zászlókkal, a falu bejárata előtt zöld ágakból épített diszkapu várja, két oldalt felállított palmaáglobogatót, virághintó hajdon sereggel, holott ez a helység egészen hiányzott a hivi jegyzékből, sőt a templom tornya is mutatta, hogy hova tartozandó? Csillag volt rajta, nem kereszt. Azonban a fogadtatás azért nagyszerű volt. A falu földesura maga is kijött a püspök elé a hintáján, s üdvözlé az érkező püspököt. „Nem is hittem volna, mondja Haynald, hogy annyai katolikus legyen ebben a faluban.” „Nincs biz’ itten egy szál katolikus sem, mert ezek mind kemény nyaku kálvinisták, hanem hát a napokban többen hallották főtiszteledőségedet a szomszéd helységeken prédikálni, s most azt kéri, hogy prédikáljon nekik is olyan szépet.” „Szivesen; mondá Haynald; csak legyen arra

Melléklet a „Bácska“ 9-ik számához.

való hely: akár a szabad ég alatt, csak legalább volna itt egy fészület. (De még az sem volt abban a faluban.) Van az urasági parkban egy diszes szűz Mária szobor? Talán az előtt, a szép pázsiton. „Jó lesz“ A püspök odament a Mária-szoborhoz; a népség letelepedett körülötte; ő azután tartott nekik egy rögtönzött szónoklatot ez isten-anyáról: olyat, a minőt a kálvinista kebelnek is lehet, sőt tartozása befogadni a szűz Máriáról Mikor azután vége volt a prédikációnak, a népség visszakérte a püspököt a hintájáig. Azt mondá ekkor Haynald a földesurnak: „Nem tudok mit adni ezeknek a jó embereknek. A magam hívei közt a prédikáció után szoktam szétosztogatni apró képecskéket, szobrocskákat; de a protestánsoknál az ilyen ajándékok nem veszik jó néven.“ Odalép ekkor hozzá a falu véne, a kurátor uram, s azt mondja a püspöknek. „Látom bizony, hogy püspök uram azon tanakodik, vajjon mit adhatna ennek a népnek, a minék az nagyon megörvendjen; hát megmondom én, ha meg nem bánthatom vele.“ „Csak mondja, kurátor uram.“ „Hát tegye azt meg, hogy jöjjön ide hozzánk papnak. Biz úgy megbecsüljük, mint valahol csak a világon.“

O-Kanizsan állomásozó huszár századoknak két kapitánya Oe. és B. e hó 20-án karddal élet halálra párbajt vívtak, mindketten megsebesültek. Az utóbbi jobb oldalán két könnyű és jobb karján egy nehéz sebet kapott. A felső kar emelő izma ketté vágott, mire harcfeletlenül vált. Az első jobb kézcsuklóján kapott könnyű sebet.

A színészetet pártoló társaság műkedvelői színi előadás és hangverseny rendezésében fáradozik, melynek tiszta hozadéka az itt működő színtársulat javára esnek, némi pótlásul a gázmezériák folytán szenvedett károknak. A cél érdekében Podmaniczky Armin báró ur kiváló buzgóságát fűjt ki. A hangversenyben való közreműködést 12 lelkes urhölgy és a dalárda már megígérte. A színelőadás „A nyelvtan“ és „Ő nem féltékeny“ című egy felvonásos vígjátékokból — a hangverseny pedig négy számból fog állani. Egy vegyes kardal a dalárda és 11 urhölgy, népdalokat Vojnits Bella k. a., egy kettősait pedig Thim Flóra és Lovich Aranka kisasszonyok énekelnek. Ezeket kivül Mokry Berta uró, dr. Modor Vidor és Marschall György urak egy zongorára, hegedűre és harmoniumra írt harmast adnak elő. Az emberbaráti és közvetve kulturális cél az érdekes műsorral a legszebb sikert biztosítják. A részletes programot legközelebbi számunkban közöljük.

Helvey Laura k. a. a nemzeti színház művésznője valószínűleg lejön körünkbe néhány vendéjátékra.

Tűz. Szombaton délelőtt, emberdöntő szélben, tüzet kiáltottak. Nagyobb bajtól megmenekültünk, mert csak egy városzéli udvaron gyuladt ki a kukoricaszár.

A kulai urbéri pénztári ügyhöz.

Alólírott kulai urbéri pénztári bizottsági tagok az Öreg Vály által közzétett számos a valóság és tényekkel merőben ellenkező közleményei által provokálva, vállalkoztunk ezen lapnak f. é. 4-ik számában, úgy az urbéri pénztár keletkezésére vonatkozólag, valamint az azzal kapcsolatos tények és pénztár elleni merényleteket illetőleg híven, a miként valóban megtörtént — felszólalni, a nélkül azonban, hogy bárki egyéniséget megsértettük volna, amint hogy ez célunk sem volt, csupán kötelességből, mintegy a helyi közvélemény által kényszerítve a megsokalt ferdítések helyreigazítására vállalkoztunk.

Ezzel szemben a kis Vály becses lapjának f. évi 6-ik számában felhívott bennünket bizonyítgatásra — dacára annak, hogy keresete számjára hivatkoztunk. — Mi ezen óhaját készséggel teljesítjük, és van szerencsénk azon keresetet, a melyet a zombori kir. törvényszékhez kedves szeretett atyja ellen beadott, alább szorú szóra közölni, megjegyezvén, hogy miután az alperesként szereplő Öreg Vály a tárgyalási határnapon pusztá önzetlenségéből nem jelent meg, sikerült a kis Válynak — egy nem sikerült — makacssági ítéletet nyerni.

A kis Vály keresete ime így szól:

Masolat. Tekintetes királyi Törvényszék! Kulán 1869. évben véghezvitt urbéri rendezés és tagosítás alkalmával az akkor megválasztott s jelenleg is működő teljhatalommal felruházott urbér községi választmány urbéri jogok felhasználása mellett 34,000 forintot meghaladó pénzmennyiséget állított elő, mely összeg urbéri pénztár elnevezés alatt célszerű elhelyezés és folytonos kamatozás által 81,977 forint 81 krra növekedett.

Mint hogy a kulai urbéri választmány a célzott alapítványozás eszméjével szakított és a 81,977 forint 81 krból álló urbér pénztár vagyont az A) alatt csatolt végzés szerint reája névze idegennek jelentvén ki, azt bírói letétbe is helyezte, ezen ténye által a kulai urbéri pénztár vagyona most már visszazállott a kulai urbéres lakosságra, a honnan eredett.

De mint hogy a kulai urbéri választmány az említett vagyomból, az egyes urbéreseket megillető, a kulai urbéresek közt fenálló arány szerinti jutalékok kiadni vonakodik, nekem pedig a község urbéres lakosait közösen megillető 81,977 forint 81 krból, a kulai határ sík részén elfekvő 2 urbéri telkekből álló fekvősegem után a volt urbéresek közt fenálló arány szerint reám eső jutalékokat vagyis 480 oszt. ért. forintot mint sajátomat követelni jogom van:

B) alatt igazolt ügyvédem által kérem a tekintetes királyi Törvényszéket:

hogy a kulai urbéri községi választmányt ennek elnöke Vaally István ur kezébe jelen per felvételére egy kitűzött határnapra megidézni, a megidézésről a kulai királyi Járásbírószágot, mint letét elrendelő bíróságot értesíteni, és a kulai urbér községi választmányt illetőleg a letétteményezett kulai urbéri pénztárt a per során előadottakhoz képest, a kulai urbér pénztári vagyomból a volt urbéresek közt fenálló arány szerint engem megillető s reám eső jutaléknak, vagyis a kulai határban elfekvő két urbéri telkem után esedékes 480 forintnak részemre 15 nap alatti végrehajtás terhe mellett ki fizetésében és a jelen per által okozott s a

per során felszámítandó költségeimben elmarasztalni méltóztassék. Tisztelettel Vaally Emil.

Kivül: A tekintetes királyi Törvényszékhez Zomborban. Rendes keresete. Vaally Emil kulai lakosnak. A kulai urbéri választmány illetőleg ennek elnöke Vaally István ur ellen (lakik Kulán) 480 forint tőke és jár. iránt.

Mi a kis Vályról, a fentebb ezennel beigazolt tényeken kívül semmit sem állítottunk, a kis Vály mind a mellett bennünket, modora és magaviseletének megfelelő sértő kifejezésekkel illetett ezen lapnak f. é. 6-ik számában közzétett durva — de a tények megcáfolását meg sem kísértő — nyilatkozatában; ezekre itt nem válaszolunk. fenntartván azoknak méltóságát más helyen.

Az Öreg Vály pedig becses lapjának ugyanazon számában kijelentette, hogy bennünket közleményünkkel együtt nagylelkűen megvetésre szán, és hogy megvetését kipihenne ellenünk komoly lépésekre készül.

Persze, azt a mi igaz, nehéz — sőt lehetetlen megcáfolni, mi pedig igazat irtunk és a legkényelmesebb magát az egészről a megvetés szó hangoztatásával kihúzni.

Hanem hát miután itt Kulán épen senki sem törődik a Vályék megvetésével, úgy mi sem teszünk kivételt; a mi pedig a perrel való fenyegetést illeti, annak teljes megnyugvással állunk elébe, egyuttal megjegyezzük, hogy tovább Vályékkal polemizálni nem fogunk.

Diener János.

Blantz Miklós.

Ránkó Miklós.

Szekula Hugó.

Horváth Mihály

Mazimovity Lázár,

a kulai urbéri pénztár választmány tagjai.

Felekezeti és községi iskola.

(Öreg és ifjabb Illés urakhoz.)

Volt szerencsém a „Bajai Figyelő“ hasábjain önkönnök a községi iskolák felállítására érdekében közzétett érveléseiket is olvashatni. Engedjék meg önök, hogy én azokra, először az eszme tisztázása végett, másodsor pedig az ellenkező álláspont magvilágítása szempontjából is — reflectálhassak.

Öreg Illés ur volt szives azt állítani, hogy Magyarországon csak azon intézmény jó, mely a haza és a nemzetiség érdekeinek megfelel; amely e tekintetben kifogás alá esik, föltétlenül helytelen. Hát merné azt valaki állítani, hogy a jelenlegi felekezeti iskolák a nemzetiség érdekeinek nem felelnek meg? Hogy némely tekintetben azok kifogás alá eshetnek, azt magam is elismerem; de hisz a községi iskolák sem oly fehérek ám, hogy azok ellen kifogás ne tételhetnék!

Minden országnak és államnak támasza, talpköve, a tiszta erkölcs. Már pedig azt sehogy se lehet elvitatni, hogy ezen tiszta erkölcs magvának mikénti helyes elhittését a gyermeki szívekbe, a községi iskolákkal szemben is — a felekezeti iskolák egész kiemelkedetten gyakorolják.

Ön azt meri állítani, hogy némely felekezeti tanítók az állam nyelvét sem tanulták meg. Ugyan honnét veszi a forrást ezen állításaihoz? Hiszen a felekezeti tanítóképzésekben az idegen nyelvekre szaktanárt is alig lehet találni, annál inkább ott az olyanok, kik az állam nyelvét nem bírják, nem is képesítettek. Sőt azok, kik felvételre jelentkeznek és magyarul nem tudnak, nem is vétetnek föl. A fenti állítás szólhat a görög keleti vagyis a szerb néptanítóknak. De vajjon talán annak is a kath. hitfelekezet az oka, hogy szerb képezdek is léteznek, és hogy ezen intézetekben az állam nyelve csak pro forma tanítatik? Ep ezért, az ezen intézetekből kikerült műzsaftak megmaradnak továbbra is vak panszlávoknak, kik Bácska, T-mes és Torontálból alakítanak — persze csak képzeletben — Vojvodinát.

Igaz ugyan, hogy a kath. vallásfelekezetnek nincs autonómiaja — biz' ez elég szomorú! — de ki vitathatná el tőle azért az iskolát, azon iskolát, melynek fentartásához csak is kath. hitfelekezetek és községek járulnak? Ki kényszeríthetné a túlszámban lévő kath. honpolgárokat arra, hogy ők gyermekeiket azon iskolában, melyeknek kiadásait ők maguk képesek fedezni, — más hitfelekezetű gyermekekkel keverjék össze? Senki.

Ha a kath. honpolgárokból álló hitközség a törvénynek megfelelőleg képes iskoláját berendezni: akkor az az iskola legyen övé, ahhoz hozzászólása senkinek másnak nem lehet! Tegyenek úgy a többi hitfelekezetek, melyeknek autonómiajuk is van — mi nem fogunk dolgukba avatkozni.

Miután a kath. felekezeti iskolák költségeinek fedezésére, sem zsidó, sem ágostai, sem más hitfelekezeti alap nem szolgál; tehát kell, hogy ezen iskola, a nevezett hitfelekezetektől önálló is legyen! Arról, hogy ők itt ott még iskola fentartására is gyengéik, mi mit sem tehetünk. Tömörüljenek országosan, teremtsenek maguknak országos alapot: az egység mindég erőt és létjogot constatál. Nekünk erre még szükségünk nincs, mert elég erősek s elég számosan is vagyunk arra, hogy a községi életet, saját magunk között, hitfelekezetivé tömöríthetjük.

Az egyháztól pedig s azoknak apostolaitól, senki, de senki el nem vitathatja az iskolát, miután mi vagyunk azok keresztény honpolgárok, kik a kath. felekezeti iskolákkal nem csak, hogy meg vagyunk elégedve, de azoknak fenállását, hazánk és nemzetiségünk felvirágzására, erősülésére, óhajtuk is.

Elvtázhatlan nevelési elv az, hogy a családi életet lengje át a vallás iránti fogékonyság, belül lán-goljon az isteni félelem szövéténeke, ennél melegüljön fel a gyermeki kebel, az atya és anya, az iskolától támogatva mentsek meg a gyermeket a vallástalanság veszélyes áramlataitól, akkor fogyatkozzát, visszasesést nem fognak szenvedni. Az iskolától támogatva!

Csodálkozom azonban a fölött, ha önök ezt a támogatást a községi iskoláknak, — melyek az egyház áldásos befolyásától tökéletesen kiszakították magukat — javukra mernék irni, tőlük elvárni.

Az erkölcsösség a vallásban birja alapját, a vallásnak egyháza van szüksége, és ezen egyház lehetne-e

más mint Krisztusé? Ime az irány, melynek az iskola tanításában vezérfonalul kell szolgálnia. (Népiszkolai tanügy. 1879. 10. p.)

Már csak ismerjék el önök, hogy vallásos nevelést, az iskola csak is az egyház védszárnyai alatt adhat, ifjú csemetéinek. Ez kérdés dolga nem is lehet!

„A szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtanít“

Arany.

A községi iskolának célja, állami felügyelet alatt a közoktatási törvényeknek megfelelőleg tanítani. A vallás tanítása, a lelkeszre háramlik ugyan, de mivel állami a felügyelet, a tanító csakhamar talál magának kibúvó lyukat, a vallás tanítás és ismétlés, nemkülönbén a religiónak a szívkepezésnél való felhasználása alul.

Hogy a gyermekereggel isteni tiszteletre járja — eszébe sines! Pedig minden tanítónak főkötelessége az igaz hit iránti tántoríthatlan ragaszkodás. Ezt némelyek talán elfogultságnak, vakbuzgóságnak, vagy bigotizmusnak róják fel a tanítónál, pedig istenemre a nevelés és tanítás csak úgy lehet alapos és hasznos, ha azt minden tekintetben vallásos szellem lengi át. Önök egyre azt hangoztatják, hogy az iskola legyen magyar! Bizony, a felekezeti iskolák e tekintetben is, megfelelőnek feladatuknak, mert az e téren felmerült hiányokat a községi iskolákkal versenyezve képesek pótolgatni, javítgatni.

Rohamos sikert e tekintetben természetes, hogy egyiktől sem kívánhatunk.

Jaj, de utjában vannak Öreg Illés uramnak azok a bácskai rozzant plébániák és hitfelekezetek! Ugyan hát mit is vétettek?

Hát csak azt, hogy a bácska vegyes ajkú nép között sok az irni és olvasni nem tudó ember. Ennek sem a plébániák sem az iskolák ez idejüleg nem lehetnek okai. Ha hazánkban földrajzi viszonyait gondosan megfigyelné ön, úgy minden bizonyval befogná látni, hogy e hiányokon a községi iskolák sem lettek volna, amint nem is voltak képesek, segíteni Mert vannak ám Bácskában is községi iskolák, s bár azoknak nem a tudatlan s félmeztelen sokac néppel, hanem igen is a munkás és a műveltségre hajlandó németesség van dolguk, s mégis a magyarosodással szemközt ők is csak ott állanak, ahol felekezeti iskoláink. Ezen visszamaradásnak úgy a sokacság mint a németesség között, egyik iskola sem lehet oka, hanem egyenesen maga a magyar állam.

Ha 20 vagy 30 évvel előbb mondja ki a magyar nyelv kötelező oktatását a népiszkolában, úgy bizonyára a felekezeti, ép mint a községi iskolák, nem maradtak volna el annyira, hogy most egymásnak szemrehányást tehessenek.

Azért kár bántani a felekezeti iskolákat, azoknak tanfériait és papjait, mert bizony, bizony! vannak azok között — még pedig igen sokan, — oly jeles emberek és jók hazafiak, a kiket ha halhatatlan Eötvösünkhöz nem is, de mindenesetre egy Bánhegyi fölé magasan helyezhetünk.

Különbén a nép és nemzet még köszönettel és hálával tartozik az egyháznak azért, hogy akkor, midőn még az államnak kisebb gondja is nagyobb volt a népiszkolánál, ő kiterjesztette rá gondos szárnyait, amint ezután is még gondosabban kiterjeszteni fogja.

„A sváb községek meggazdagodnak, de nem magyarosodnak; mert a pap, jegyző, tanító sem magyar, legalább nem magyar hazafi.“

Uram Isten! mily rágalom, mily kemény ráfogás akar ez lenni a felekezeti tanítók és papok iránt? Erre uraim, csak azt felelhetjük, hogy az önök panaszt sóhajtozó keblük alatt dobogjon oly forrón a szív magyar hazájukért; akkor bizonyára a fontos nemzeti-ségi kérdés megoldásánál nem fog a haza önökkel szegyet vallani.

Ami pedig Baja város felekezeti tanítóit illetőleg tett megjegyzéseiket illeti — hiszem, hogy azokra az illető tanító urak sem maradnak adósok — én csak azt jegyzem meg: hogy biz' ők egy zsalig mind derék, okos, kvalifikált férfiak és igen jó paedagogusok.

Ifjabb Illés ur a községi iskolák felállítására mellett, naivkodásait annyira viszi, hogy még ilyféle megjegyzéseket sem állal szélnek bocsájtani: „Ki a tanügy terén érdemeket szerzendő, a felekezeti iskolák által véli a haza javát előmozdítani, az a magyar állam eszmének nem lehet feltétlen híve!“ Ez már aztán el tudja hajítani sulyokját!

Mi semmit sem vélünk, nekünk szent meggyőződésünk mondja, hogy: a haza javának előmozdítását csakis erkölcsök nemesítése és a keresztény eszmék terjesztése által eszközölhetjük. E célra pedig alkalmas tért egyedül a felekezeti iskolák nyújtanak.

„Egész polgárosodásunk keresztény. Amiben Európa népei keresztény kortársaikat sőt az ó-kor ősi népeit felülhaladák, mind a kereszténységre vihető vissza. A családtól kezdve föl azon magasabb viszonyokig, melyek világrészeket fűznek egymáshoz, keresztény eszmékben mozognak. Minden civilizáció vallásos fogalmakra van fektetve: ezeket meg nem döntheti annélkül, hogy velük együtt a civilizáció is el ne enyvéssék, mely azokon emelkedett.“ (Eötvös.)

Tehát az önök által oly nagy garral emlegetett civilizáció is vallásos eszmékben nyilvánul, s így a család, a község, az állam talpkövének a keresztény igazságok alapján kell nyugodniok, mert a keresztény nevelés az egyedüli emeltyű melyen egy államot feljebb emelni s a magasban szilárdul megtartani lehet.

„Ha a vallás és az ész egyesülni fognak, akkor a vallásos érzelem és szellem újra a világ lelke leend, s az erény — a polgárosodás és lángész csodáit fogja teremteni.“ (Lamartine.)

Ez célja az iskolának! s ezen célért a valódi küzdelem, ott vivja győzedelmes de nehéz tusáját, a felekezeti iskolában. Azért uraim a felekezeti iskolákra követ szórni, Isten és állam elleni bűn.

Az iskola a népé és ha a nép katolikus, vagy keresztény, kell hogy az iskola is olyan legyen, hogy a családi neveléssel kapcsolatos összhangzatban működhessek.

„Népiszkoláinkban túlnyomólag szükséges elem a vallásosság s ennek mind belső, mind külső eszközeik

általi erősítése. Innen: a népiskolát! — még egyszer mondom a népiskolát! egyházi intézetnek, sőt az egyház egyik kiegészítő elemének, a népiskolai tanítót egyházi hivataloskodónak s annak, ki az öregeket tanítja akár fontosság, akár tekintélyre nézve nem alább állónak akarom tekinteni. Hogy a nézetnek valóság feljelen meg, a népiskolát egyházi igazgatás felügyelete s kormányzása alá rendelem . . . mindazt, mi emberben szent és isteni s miáltal emberi társaság s polgárzat lehetségesítve van, nem önelméletből kivont elvek, hanem csupán a vallás és ennek öre s letéteményese, az egyház élteti. Népiskola, — értjük meg jól, — népiskola tehát nem lehet egyéb, mint az egyház kiegészítő része, azon elölíntézet, hol a nép megkapja az irányt, melyet a nép-erkölcs szélesebb iskolai intézete — az egyház nem vezet többé, ez késő volna, — hanem megtart, óv és erősít. — (Szász Károly.)

Ezen szavak oly nyomások igazságukban, hogy azokhoz, sem öreg, sem ifjabb illés, de senki bonckéslel nem nyulhat. A népiskola az egyházé és jólétünk, üdvünk kívánja, hogy azé is maradjon. Nevelni tehát és pedig vallásos alapon nevelni!

Nevelni — pedig — a népet, azt boldognak nevelni, oly eredeti s elidegeníthetetlen istentől nyert joga az egyháznak, hogy őt ettől senki meg nem foszthatja, s így az iskolából meg az keresztény lenni meg nem szűnik — ki nem zárhatja. (Nemz. Társalk. 5. sz. 1841)

Kérem tehát Isten és a haza szent nevében önöket ne bozgasák a felekezeti iskolákat! mert ahhozjuk sincs és igen sokat ártnak vele.

Ami pedig a plébános és a felekezeti tanító közti nyomasztó viszonyt illeti, arra csak azt jegyzem meg: hogy mi felekezeti tanítók igen meg vagyunk plébánosainkkal elégedve, mert tudjuk és tapasztaljuk azt, hogy sem elnyomott heloták, sem lenézett páriák, hanem igenis a plébánosnak munkatársai és testvérei vagyunk.

Madaras, 1883. febr. 25.

Holler Gyula.

Ujvidéken, 1883. évi február 22-én.

Városi képviselő testületünk f. hó 19-én rendkívüli ülést tartott, melyből egy hat tagú bizottság kiküldetett azon ünnepélyességek meghatározására, melyek azon esetben rendezetnének, ha az első vasuti vonattal, a kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltósága vagy a magas kormányának valamely megbízott képviselője Ujvidékre jönne. A bizottság naponként ülést tart, de még érdemleges határozatot nem hozott.

Az ünnepélyességek tetőpontját kétségkívül a megnyitás estjén a helybeli kir. főgymnasium tanári-kara által rendezendő műkedvelői hangverseny képezendő, mely hangverseny tiszta jövedelme a főgymnasiumi tanuló ifjúság segélyalapjának szenteltetik. Igen sajnálom, hogy ezuttal a műsorozattal nem szolgálhatok, de nincs még ez egészen megállapítva Kétséget sem szenvedhet, hogy a műsorozat valamint zenészetit egy minden más tekintetben is, valamennyi követelménynek megfelelni fog. Nem is lehet az másképp, L. Bruck Ferenc tanár ur az artistikai vezetést elfogadta.

Azon tény, hogy az ujvidéki kir. főgymnasiumban a jövő tanév kezdetén táptintézet fog megnyitani, a vidéken öröme talált. Ideje is volt már egyszer, mert már botrányos és undorító volt azt nézni, midőn a tanév kezdetével, a város kapuit, a hajóállomást, a vendéglőket megrohanó diákok leső emberek sereglettek és a megérkező szülöket majd széjjel marcangolták. Ennek most vége leend, az aranjuzezi napok eltintek.

A „Zastava“ ugyan Miletics híve maradt, de már kezdi a Chronik scandaleusenek is ajtáját nyitni. F. év 16. és 20. számaiban a karlovitzi patriarchát oly scandalozus dologgal hozza összeköttetésbe, mely csakis egy Zastava agyában szülehetett meg Természetes, hogy a jelenlegi patriarcha nincs a Zastavaek inyére, mert keblében hazafias szív dobog. A Zastavának ezen ocsmányos firkálási a patriarcha fényéből egy makulát sem vettek el, sőt ily otromba támadások az igazak előtt csak emelik a patriarcha tekintélyét. Ad vocem Zastava! 21 ik számában sürgönyözött magának Bécsből, hogy Miletics állapota annyiban javult, hogy a dissenteria elmúlt, de életben tartásához, dacára annak, hogy Mileticset Bécs első rangú orvosai gyógykezelik, kevés a remény.

Városunkban azt beszélük, hogyha Miletics meghalna, Maximovics (Zomborból) venné át a párt vezetését, mivel dr. Polith, kit ezen tiszteletben részesíteni akartak, a párt vezetését határozottan visszautasította; ő (Polith) a párt híve marad élethossziglan, de a párt élére nem akar állani. Természetesen, mert: „Jackele geh du voran, du hast die grosse Stieffe an, dass dich der Has nicht beise kann!“

Egy sajnós dolognak voltam tegnapelőtt szemtanuja. U. i. városi köröndök előtt sétálva, látom, hogy (egy dél felé volt) egy kocsi annak kapuja előtt megáll; s miután láttam, hogy a kocsiiban valami mozog közelebb léptem. Erre észre veszem, hogy a kocsiiban egy végkép kimerült aggastyán fekszik. A kocsi szerb nyelven unszolgatta a szegény aggastyánt, hogy menjen le a kocsijáról, de szegény feje erre képtelen lévén, a kocsi által a szó szoros értelmében kidobott. Erre felháborodtam és ráordultam az embertelen kocsiúra, hogy tud oly szívtelen tettet elkövetni, mire az nekem azt felelte hogy: To vas ne tiče és még valamit mondott, mit papirosra írni nem lehet. Erre lovai közé vágott és tovább állott. A köröndi szolgálószemélyzet most ezen szegény beteget besegítette a köröndába, hová én is őket követve, a felvételnél jelen lenni akartam, hogy megtudjam, hova való szegény pára. Ott hallottam Arad megye Kuvin községében illetékes, neve Szerb Péter, kora 63 éves. Betegen érkezett volna Ó-Futtakra, a hol a községi előjáróság (?) őt kocsióra dobatta és az ujvidéki köröndába szállította volna a fent körülírt módon. A körönd gondnoka dr. Wissinger ur, biztosított engem, hogy ez nem első eset. A mint hallom, városunk tanácsa ezen embertelen eljárást a megyei alispán urnak fel fogja jelenteni.

Városunknak a fősorozás alkalmával 52 ujoncot és 5 póttartalékost kell kiállítania.

F. évi március 3 án „Tricoche és Cacolet“ című 5 felvonásos bohózat, műkedvelők által fog előadni. A „vörös kereszt egyet“ ujvidéki fiókja is f. évi március

10-én műkedvelői előadást rendezend, melynek műsorozata még nincs megállapítva.

B. I.

0-Becse, 1883. február 20.

A szállásokon két rokon-férfi összeszólalkozván, egymást felfofozták, mire is a kisebbik hazamenve, pisztolyt töltött s evvel visszatért, ellenfelét keresvén, ki azonban időközben szinte haza távozott. Más nap ugyancsak a kisebbik ellenfelét szobájában megpillantván, az ablakon keresztül rá lőtt, mire az találva szörnyet halt. Tettes a bejelentés után azonnal letartóztatva lett.

Járás földünk fölött meghúzták a vész-harangot. Pártok alakulnak annak felosztása mellett. Az egész mozgalmra okot azon körülmény szolgáltatott, hogy városunk több rendbeli kötelezettségeinek bevalthatása céljából 150,000 frtból álló kölcsönt szerezni óhajtván, egy bécsi pénzüzet méltányos feltételek mellett a kölcsönt megadni hajlandónak nyilatkozott, természetesen jelzálogi biztosíték mellett. Városunk jelzálogul a község tulajdonát képező 6000 lánca földet kötötte le, mely ingatlanra a fenti kölcsön erejéig a zálog jog be is kebelezetett.

Mindez már majdnem egy év előtt történt. A pénz készen van, csak felvenni kellene.

Volt és van e kölcsön-ügyletnek néhány ellenzője a birtokos osztályból, kik a kérdéses ingatlant úgy fogják fel, hogy az a birtokos-osztály tulajdona és így a község, mint adós által jelzálogul le sem köthetetik.

E tekintetben a tulajdoni lap kiigazítását a telekk. hatóságnál kérvényeket be is adták, ez azonban formai hiányokból elutasítván, az ügy jelenleg a kir. kúriánál van. A közben lett a kölcsönre vonatkozó zálog-jog bekebelezve, még pedig, miután a kiigazítást kérvényező beadványa még széljegyzve sem lett, egészen tiszta feljegyzés ment ingatlanra. Az ellenző birtokosok eddig minden jogorvoslatot felhasználtak a kölcsön létrejötté ellenében. Az ügy jelenleg a belügyi minisztériumnál van, e szerint függöben.

Pedig e pénzre a városnak felette nagy szüksége volna!

Az ellenzékiek most már hallomás szerint a járás földnek felosztása mellett kardoskodnak s ez irányban a mozgalmat megindították.

Bámulatos a dologban az, hogy a helyben megjelenő gazdasági lap, tehát a birtokos közönség lapja, sem helyesli a járás-felosztást, mégis a gazdák vannak oly nagyon rajta, hogy az felosztassék.

A kérdéses kölcsön szükségességét tetemes többség, oly képviselők is kimondották, kikhez az ós távolabbról sem fér a legesekélyebb, netáni önérdékből következtethető gyanu, s kiknek minden eddigi működésük oda mutat, hogy a városnak, minden magán érdek, minden mellék-gondolat nélkül, a legfőbb javát kívánják, s ezt tölök telhetőleg eszközölték is, s ez azt bizony a kölcsön szükségessége és célja tekintetében mindenkit megnyugtathatna.

De hiába, ha a szikla a hegyről gurulni indult, nem igen akadályozza azt meg valaki gurulásában. Így hiába érvel bárki is; ki van mondvá, hogy a járást osztani kell. Titokban történik minden, úgy hogy a nyilvánosság elé nem sok kerül. Az eddigi szép, békés állapot megszűnik. Adja a jó Isten, hogy a katasztrófát igen so, annak előidézésében fáradozott egyén keserűen meg ne bánja.

Nem messze van tőlünk az a község, hol a járásföld nem rég lett felosztva. Kérdezzék meg az osztani akarók azt a községet, hogy mily áldozatába került annak a járás föld felosztása. Pedig ott egység útján történt. Hátha a pert lefolytatják, mennyibe kerülendett?

Jó lesz tehát azoknak, kik a földmives osztályhoz tartozó gazdákra némi befolyással bírnak, ezeket figyelmeztetni, hogy a dolgot jól megfontolják, mert „eső után késő már a köpönyeg!“

Divatot is közlök, ez pedig mintha csak a közép korban volnánk, a leányrablás. Ugyanis nem ritka jelenség vidékünkön, hogy a legény és leány egymást megszeretvén, s a szülőket erről értesíteni feleslegesnek tartván, a legény a leányt brevi manu elrabolja. A leány persze színli kevéssé az ijedtséget, de csakhamar kibékül kedvesével. A szülők keresik, nyomoztatják kedves leányukat, s ezt megtalálván, a viszontlátás öröm könyeit hullatják; a két fiatalból egy pár lesz, s vége minden gondnak. De ugy látszik e divatnak kifolyása azután az is, hogy számtalan fiatal aszszony jár a hatóságokhoz abbeli panasszal, hogy férjük őket maguktól elűzvé, holmijaikat sem akarják nekik kiadni.

Hja! a milyen a jó nap, olyan a fogadj Isten! Gazdag, mulatni szerető város levén ez a miénk, furcsa jelenség az, hogy az egyetlen, mondhatom igen jó cigánybanda búcsút mond, illetve mint az egykori színész, elcsapja magától a várost, pótlásul maradván a nem épen kellemes trombita, tambura, duda, no meg a verki! Nem tudom, nem-e az egykori golyák után indulnak-e, melyek Agnilejának Atilla általi ostromolatása előtt rosszat sejtve, kis magzataikkal együtt a várost elhagyták?!

Befejezésül még: rendészeti tekintetben következetesek vagyunk, változás még mi tekintetben sem észlelhető. Hiában! szép az a következetesség!

B. I.

Bács-Bresztovac, 1883. február 23.

Tekintetes szerkesztő ur!

Egyik vidéki lap egy cikksorozatban takarékpénztárainkról úgy elmékedik mintha azok, a részvényesek kizsákmányolásul szolgálnának.

Hogy e cikkben vajmi sok igaz van, nem tagadhatjuk, de mindazonáltal, azért takarékpénztárainkat kiirtásra elítelni igen nagy hiba volna. Mert még a részvényeseket sem lehet megróni, amennyiben az osztalékok magasságának határt szabni nem lehet. És a tiszta nyereségre nézve más törvényt avagy módot Magyarországon nem ismerünk, mint azok elosztását a részvények után. Nem akarjuk takarékpénztárainkat védelmünk alá venni; mert az tény, hogy azok egynemelyike igen magas kamatokat vesz a mai viszonyokhoz

képest; de ennek csak maga a közönség az oka, melynek nagyobb része részvényekkel bír és valóban azt véli, miszerint az osztalék által, melyet kap, kétszeresen van megfizetve a kölcsön vett pénz kamata. Különösen a megyénkben levő takarékpénztárakat és egyéb pénzüzeteket, panasz nem igen érheti; amennyiben nagy részük csak a közjó előmozdítására törekednek, és alig van egy-kettő, mely 10 %-on felüli kamatokat vesz. És ha dacára annak, hogy még a betéteket is jól kamatoztatják, magas osztalékaik vannak, ugy ezt a nép bizalma által létrejövő nagy forgalomnak köszönhetik. A fennebb említett lap még arról is sziveskedet említést tenni, hogy egynemely hiba a vagy uzsoráskodás az igazgatóságok részvényesekből való összeállításából ered. Erre nézve csak annyit mondhatunk, hogy ez semminemű hibára alkalmat nem ad, annál inkább se, minthogy az igazgatóság egyes tagjai is csak saját intézetükből veszik pénzüszükségeiket, és csak nem hihetjük, hogy azok önmagukkal fognak uzsoráskodni; azt pedig, hogy a részvényesek egész érdektelenségre bízzák tőkéjüket, nem kívánhatjuk. Ha már a lap a takarékpénztárakat megkritizálta, ugy jó lett volna oly reformokról tenni említést, melyekkel eme bajokon segíteni lehet; mert azt csak nekünk is be kell vallanunk, hogy az osztrákországi avagy más országbeli pénzüzetek, sokkal előnyösebben működnek, mint a hazánkbeliek, de azért azt mégsem akarjuk kétségbe vonni, hogy azoknak egynemelyike is uzsoráskodik.

Még leszek bátor ez ügyről jövőben többet szólni.

—4—

0-Kanizsa, 1883. februr 23.

Pár nap lefolyása óta városunk, mely különben oly egyhangú, a rajzó méhkaszhoz hasonlít. Nem csoda, megjöttek a szegedi urak. Alig tették be lábukat hozánk, volt lótás, futás, vita; az utóan menők csoportokba gyülekeztek, hangos vitájakat taglejtésekkel kísérve igyekezett mindenki ellenfelét érveivel meggyőzni mely azonban kevésnek sikerült. Maradt majd mindenik álláspontján. És a jó szegediek mint mondták, csak azért rándultak volna ki hozánk, hogy ó-kanizsai rokonai körében pár pohár borocska mellett kellemes napokat szerezzenek maguknak.

Elhinnők, ha nem tudnók azon sürgöny tartalmat, mely a szegediek eljövételét pár nappal előre elezte.

A lapok majd mindegyike több-kevesebb értesüléssel hozza, hogy szeged székhelylyel bíró megyéhez Bács-Bodrogh megyének 0-Kanizsa és Martonos községei is hozzácsatoltatnak s ezt a két község lakosai nemcsak örömmel üdvözlök, hanem ennek mielőbbi megvalósulása végett mindkét városban nagymérvű mozgalom is indult volna meg. Még az „Egyetértés“ is egyik számában 0-Kanizsáról küldött sürgönyt közöl, mely szerint: 0-Kanizsáról megindult nagymérvű mozgalom a kormány tudomására hozassék. Hm! Mi lapang itt a takaró alatt? az a jövő títka lett volna, ha az egyik nagyon is akaró helybeli (T) véletlenül el nem szólja magát. „Lehet belőle ó kanizsai szolgabíró is,“ eszmétársítás folytán bátran következtethetjük, hogy a másik (K.) szolgabíró leend?!

Voltaképp a szegediek kipicézni jöttek hozánk, volna e kedvünk velük egy megyéhez tartozni. Ugy hisszük ismerik Kisfaludy költeményének azon versszakát mely azt mondja: „A magyarnak vég szokása, hogy a jussát nem hagyja, de ha vele banni tudnak, még az ingét is oda adja.“

Mi is, mint minden józan gondolkozású igaz magyar, Szeged emelkedését, mint a magyarság főfészket, nem csak örömmel látjuk, de tehetőségünkhez mérten elő is segítjük, azonban azt nem kívánhatjuk, hogy ezt saját kárunk rovására is megtegyük. Jól fölfogott érdekeink, mindazon hiu kecsgetések dacára is, melyekkel a főakarók telebeszélni akarják fejüket, azt tanácsolják: hogy megyénktől, melylyel századokon keresztül annyi balszerencse és kevés örömben osztoztunk, ha erőszakkal szakítottatnánk is le kebeléről, köteleességünk azon görög harcos példáját követnünk, ki midőn mindkét karját az ellenség hajójának visszatartásában elvesztené, fogaival igyekszik visszatartani a mig honfitársai segélyére siethetnek, nem pedig örömmel hagyja el, kinek habár eddig nem is a legkedvesebb, de nem is a legmostohább gyermeke valánk.

Mondják, ha Szegedhez csatoltatjuk magunkat, lesz járás- és szolgabíroságunk, telekkönyvi és adóhivatalunk, vasutunk vagy e helyett kövezett utunk Szegedig stb. Akarjunk magunk jó szántából csatlakozni, különben akarunk ellenére is oda csatoltatunk, hisz a kormány akarja és amit akar meg is teszi. Végig huzzák szájunkban a mézes madzagot, de a hurokkal is fenyegetnek. A szegediek irántunk érzett jó indulatból jöttek (tehát nem kellemes napok szerzése végett) figyelmeztetendők a szabad akarat szülte és dac következményeire.

Az utóbbtól nem félünk; mely ha mégis megtörténne minden önvádolás nélkül elmondhatjuk, nem magunk idéztük elő sorsunknak rosszra válását. Az első pedig nem kell, mert hiu alprófiáták hirdetik s különben sem mehetné teljesedésbe.

Szeged érdeke a miénkkel nem azonos. Szegednek a catastrofa idejétől befektetett milliói gyümölcsözhetés végett megkövetelik, hogy Szeged az alakitandó megyében mindenkoron önmagát tekintse első személynek, miért is azon kell lennie: hogy mindazon hivatalok, melyek útján ily óriási költséggel fölépült városba anyagi haszon folyhat be, benne összpontosítva legyenek. Ha tehát ez a cél: úgy semmi esetre sem engedhetné, hogy a töle alig néhány órajársnyira eső két városnak, a melyeknek hozzájacsatolását annyira óhajtja, igazságszolgáltatási, közigazgatási stb. hivatalát átengedje. Ha pedig e tekintetben megmaradnánk a jelenlegi kerületünknel, úgy nincs miért elszakadnunk: ha csak terheinket szaporítani nem akarók; mely minden esetre beáll, ha meggondolatlanul cselekszünk. Itt van pl. utca kövezésünk, melyre megyénk 10 év lefolyása alatt 60 ezer frtot ad. Csak nem tételezi föl józan ész senki sem, hogy a szomszédos megye városának utója kövezésére Bács-Bodrogh megye 60 ezer frtot dobjon ki. Tenné-e vagy tehetné-e ezt Szeged székhely-

lyel bíró megyénk? Nem, hisz ő maga is kölcsonból épít. Ott lesz majd az építendő szegedi megyeház, kölcsonból épít. Ott lesz majd az építendő szegedi megyeház, kölcsonból épít. Ott lesz majd az építendő szegedi megyeház, kölcsonból épít.

Voltaképen tehát mit akarunk? Megmaradunk anya-megyénknél. Nem óhajtunk mi elszakadni, csakis azok, kik az előttük gyűlöletes zentai szolgabíróskától akarnak menekülni. Értésükre adtuk a szegedieknek ma nap megtartott népgyűlésünkben, melyet éber szolgabírónk hitt hirtelenében össze: miszerint városunk közönségének legnagyobb része köszöni a szegedieknek jó indulatát, de nem óhajtja igénybe venni; egyszerűen köszöni a heves vitáktól származó azon kellemes ingerültséget, melyet megjelenésük által egyhangu életünkben előidéztek.

— 1 —

Színház.

Hétfőn Halmi Etel javára Hennequin és Millaud énekes színműve: „Lili” telt ház előtt adatott. A darabban egyszerű történet folyik le bonyodalom nélkül. Üresség, melyet a főszereplőknek különösen pedig Lili személyesítőjének kell kitűnő játékkal feleltetni. Lili fölötté nehéz, de hálás szerepére Halmi Etel vállalkozott, kinek játéka eddig soha senkit ki nem elégtett. Annál meglepőbb volt a siker, melyet e kiválóan játékos szerepben elért. Négy féle korban és minőségben kellett magát bemutatnia. Az első felvonásban, mint fiatal regényes hajlamú leányt, a másodikban, mint szeszélyes feleséget, a harmadikban pedig mint magába tért öreg anyókat és kedves szőkefürtös unokát. Legsikerültebben játszotta a vén báróné szerepét, talán azért, mert ez temperamentumának leginkább megfelelő.

Az általa énekelt dalok, egy kivételével, nem olyanok, hogy azokkal nagy hatást csinálhatott volna. Egy szóval a darabban Halmi Etel önmagát tagadta meg, — de nagyon is előnyére. A díszes virágcsokrot, melyet a közönség tapsai kíséretében adtak át neki, — sikeres igyekezetéért — ez uttal megérdemelte. Öltözetei igen csinosak és izlések voltak. E vállalkozása alkalmából talán csak azt a jó tanácsot ajánlhatnók figyelmébe, hogy könnyebb szerepekben fokozatos képezzék játékaikat. A művészet magaslatára csak lépésről lépésre lehet feljutni. Halmi Etel mellett Krémer Sándor (Bateliere báró) és Kiss Sándor (Plenchard) érdemeinek még díszet. Az utóbbi persze nem tehet róla, hogy a ruhatár hiányossága folytán francia tüzértiszt létere magyar huszárdolmányban kellett megjelenie a színpadon. Meg kell még emlékeznünk Molnár Vilmárról, ki egy kisebb szerepben tehetségének adta jelét. Külseje csinos, organuma kellemes és helyes hangsúlyozással beszél. Kár, hogy kisebb szerepekben nem jutnak az igazgató urak neki alkalmat a haladásra.

Kedden Tóth Kálmán vigjátéka: „Nők az alkotmányban” kis számu közönség előtt került színre. Az előadás általában a gyöngébbek közül való volt. Ságny nagyobb részt egykedvűen játszott, Ságnyé játékaiban kevés volt az élet. Ujvárosi (Borbócs kocsmáros) volt az egyedüli, ki feladatának jól megfelelt. — r —

Szerdán „Pry Pá”, csütörtökön „A kornevillei harangok”, szombaton Sági jutalmára „A Stomtai család” és vasárnap „Kisasszony feleségem” került színre — nem összevágó előadásban.

A színházat több közönség látogatná, ha hetenkint két szünetnap volna. De hát ezt hiába sürgetjük, mert ma hétfőn is játszák a „Kalóz királyt.” Mit ér a sok jó darab, ha egyszer kicsi a publikum és nem győzi?

Boldogságom.

*Arany sugár a határon
Te vagy-e a boldogságom?
Ragvogy réám, hebltem éje
Földérlhet régi fényre.*

*Nem vagyok én boldogságod
Magas az ég, felleg jár ott,
Éltakar sötét borival
Kerget égi háborival.*

*Piros virág rezgő ágon
Te vagy-e a boldogságom?
Oh mosolyg rám kert rózsája
Meggöngyöl a szívem tája.*

*Nem vagyok én boldogságod
Élhervadok, majd meglátod,
Vagy vihar jön s szór a szélbe
Ismeretlen messzeségbe.*

*Néma fejfa siri ágon
Te vagy-e a boldogságom,
Lásd fölöttem annyi vész ül
Fáj a szívem, halni készül.*

*Csakhogy egyszer megtaláld:
Én vagyok a boldogságod,
Meggnyugtatlak, takargatlak,
Mindörökké elaltatlak.*

Szorgács Endre.

P I A C.

Másfél órája, hogy egy pulykatozás képű zsidó kölyök folyvást kiabálja az ablak alatt: „tizennyolc gomb egy garas, tizennyolc gomb egy garas”. Az egy szót úgy fölcsapja, mintha valami karmester emelgetné

előtte a pálcáját. Én el is hinném már a Jehovaadtának amit mond, csak vinné az ördög innen az ablakom alól. Hanem hát elkergetni nem lehet, mert az piac helyisége a hol ő van s neki joga van épen úgy élésközvetlenül a portékáját, mint nekünk jogunk van hosszú előzetésre való felhívásokat bocsájtani ki. Az neki teljesen mindegy, hogy én ebben a szobában — mely előtt ő ordít — kukoricát morzsolok-e vagy pedig görög klasszikusokat hüvelykezek? Ha egy kis Józsa Gyuri féle tempó volna bennem, vagy inkább az erszényemben, legelőszérűbb volna megvenni az egész gombkészletét, de hát ennyire nem akarom felboldogítani a Jakhecot, — mert hát én — antisemita vagyok.

De hát nem csak ezen keddi napi piaci üzelmeket, hanem a nagyvilágban, a társadalomban, politikában lépten-nyomon előforduló kúfarkodást ugyan van-e módja megakadályozni vagy eltüntetni a jámbor közönségnek? Nincs. Mikor látod, hogy az élet nagy piacán a vagyont, gazdaságot hogyan szerzik meg, odadván érte a lelket, a becsületet, a jellemet ugyan van-e hatalmad eleibe állni a szennyes üzérkedésnek? Mikor látod, hogy a népszerűséget csúszás-mászás, alacsony hízlegéssel veszik meg s felforrtyan benned a jobb érzés, ugyan megszüntetheted-e azért a szemtelen vásárt? Mikor hallod, hogy a személynvesztő fitogtatás, az ostoba tudakosság hogyan árulja saját semmisségét tiszteletért, tekintélyért az élet piaci közönségnek; van-e erőd és jogod oda szólni, hogy ne kiabálj az ablakom alatt te tökfilkó, te szájhős hordd el magad innen? Látod, hogy a nő lelke fényes aranypénzt az élet piacán a férfi penészes rézgarasokkal váltja be, miken száz kéz rajtahagyta szennyét; ugyan közből álls-e? Vagy fájva nézed hogy az egész emberi kebel nem templom többé, melynek oltárszékei a becsület, az erény, a szerelem, hanem egy piaci bódé, melyben ama szentségeket árulják, s a kinek nincs mit eladni többé, arra azt mondják, hogy ez az ember kiemelte magát: ugyanoda sühintasz-e az örök és szent igazság sujtó korbácsával? Bizonyára nem, mert tán magad is köztük vagy. Hát ilyen piac az élet.

Hanem én meg csak most veszem észre, hogy beletévedtem a vezérekkel határtalan süppedékes ingoványába, pedig ez nekem nem kényerem. Szánalomra méltóbb betűhalmazt és nyomorúságosabb stílus cikornyát nem hordoz a türelmes papíros hátán, mint a (főleg politikai) vezércikkben. Akármerre irgeted-forgatod, csak az látszik ki belőlük, hogy semmisen látszik ki belőlük.

Jobb lesz ha megnézzük a piacot, mert ez a pulykatozás képű kölyök úgy sem hagy békét délig az ő „tizennyolc gomb egy garas”-ával.

Van itt minden, ami csak szemednek szádnak tetszik, meglehet ugyan, hogy egyiknek sem tetszik, hanem azért elkél az. Tegnap zsemlye, dudvás retek, avas vaj s egyéb delikatesz. A táti már pitymallat óta ott jár lejjebb s fölőbb, háromszor is visszamegy a hagymás asszonyhoz, hanem az az istentelen Jezabel nem akar egy hatosért kétszer annyit adni, mint a mennyit épen ad. Pedig hát micsoda a hal hagyma nélkül? mert hát a táti karján ott lóg már két darab csonopla származású potyka, s most az egyszer megfordítva fog sikerülni a bibliai történet, mert ezek a megboldogult potykákat nem fogják elnyelni sem Jónást, sem bárki mászt. Lehet, hogy ezekkel a halakkal már megjár az atyafi vagy két piacot a környéken, hanem azért friss az mind, az éjjel fogták „az Isten ne segítse őt innen báz”.

Egyszer, valami obsitos katona halat kért a koresmában s az elébe tett tálhoz elkezd susogni s aztán fülét ráhajtva hallgatózik. A koresmáros bosszankodva kérdi, hogy mit csinál? Azt kérdezem ettől a haltól, hogy nem találkozott-e öcsémme a Tiszában, ezelőtt két héttel befelűt, hanem ez azt feleli, hogy ő már akkor nem volt a Tiszában. De azért a táti epedő kebelrel néz az ebéd elébe. Majd mindenik asszonnyal szóba áll, pedig esse ágában sincs valamit venni. Hanem neki az már elementuma, hogy ott mászkáljon. A szolgálóra nem lehet biznisemmit — mentegetődik — mert az megcsalja az embert. Elhisszük neki annyival is inkább, mert tudjuk, hogy utóljára a hatvanas éveken volt szolgálója. Bizon nem is vastagon telik abból a szűkre szabott tanító fizetésből, melyet 46 év óta rak zsebre a táti s mégis úgy találja, hogy a zsebe üres. Pedig milyen híven forgolódott a rábizottakban. A miniszteriumban is van már az ő tanítványai közül, a ki bizonyára sohsem kerül oda, ha a tudomány emlőt nem az ő dajkasága alatt szívja. Meg is látszik rajta a sok év terhe, meg van görbülve, mint a tompa szög, csak a csontja, bőre, meg a tudománya, ez utóbbi is maradoz lassanként, mint az ökrös szekér a vasuti vonat mellett. Jobb is lenne, ha valami hnmánus tanfelügyelő azt kommandirozná már neki: Ruhen Sie! — Ugy-e öreg?

„Tátilében, hej mikor kendet még Dolfikámnak, öcsémnek neveztek!”
Ni ni megint kimegyek már a piacból, pedig amoda hallom a Zsófi néni hangját, két sógoránakropantul magyaráz valamit, bizonyosan az álmát beszéli el mint szokta reggelként Olyan áhitattal hallgatják, mintha legalább is az aranyesinálás mesterségét fejtegetné. Kegyetlen álmai szoktak lenni Zsófi néni-nek, (özvegy asszony). Egyik részen se veszik figyelembe, amit hajdan a híres Márton professor mondott: „Bolond a ki az álmát elbeszéli, de bolondabb, a ki meghallgatja”.

Micikének a karján tele van már a kosár mindenféle hegyes szerszámmal, mint sárgarépa, petrezselyen, sat. No csak a bába magával ne vigye Micike. A pajkos szellő meg meg lebbenti pregacsáját, amely olyan szép tarka, hogy igazán eltéved rajta az ember szeme. Maga Micike is csinos begyes leányka, egészen megérteti velünk, hogy miért tartják olyan jó falatnak a liba mellett. Hanem szaladj kis lány jön a muszka, sőt annál is gonoszabb. Egy szabadkai és egy bennszülött asszonyszemély a „beszéd és értelemgyakorlatokból” adnak egymásnak bőséges magyarázatokat. Nem termett még az az Orleansai szűz, amelyik harciasabb állásba tudná magát csapni. Pedig a bennszülötnek teljesen igaza van, hogy hát az a szabadkai kofa ne kapkodjon össze csirkét, tojást s más affé-

lét, mert akkor a helybelieknek koppan a szemük. Hízen okos községekben úgy is szokott a lenni, hogy például a kofa üzlet szent György naptól szent Mihály napig kezdetét veszi reggel nyolc órakor, Mihálytól György napig pedig 9 órakor. Ez ideig a bennszülött polgárok szerzik be, ha szerzik, a szükségeseiket. Mert szó sincs róla, hogy rontására van az a községi lakosságnak, ha a kofák már kezdetén neki szabadíttatnak a piacnak. Igazsága van kendnek Kati néni, ne hagyja magát!

Egy bácskai piac olyanforma mint valami nemzetközi kiállítás. Hall ott az ember magyar, német, szerb, tót diskurálást, az idegen bajosan tudná megmondani, hogy miféle országban van. Ime az a ködmönös meg az a strimflis hazafi már felőrája beszélnek s csak most veszik észre, hogy egyik sem érti a másikat. Povedalásuk közben a malaeka, melyre alkudoztak elodalgott szemek elől a közeli kertbe botanizálni, ott pedig az interventiot nem tűrő házi kuzvas rajta iramodott s most a megijesztett jószág egész malaci erejéből szalad, s tán ki is szaladna a világból, ha a fizikában meg nem volna írva, hogy a föld gömbölyű. Tóth Bálint utána is rugaskodik, hanem csakhamar ott hagyja szárnyomatu arekéjét a kút mellékén.

„Asszonyok, lányok, ide jőjjenek, van itt minden, kék karton, tarka karton, fehér gyolcs, olajos kendő, piros lajbira való kék portéka, asszonyok!” Ott hadarász a fiatal Harsli zsidó, míg az öreg egy vi-seltes kiflire vicsoargatja azt a harmadfél fogát. És az asszonyok oda is mennek. Miféle gyolcs ez? Ez a legfájinabb gyolcs a mi csak egésztál. Az asszony meg-meg húzza, mutatja a komájának, az is meghúzza, aztán keresztül néznek rajta, s azt mondják, hogy gyenge. Harsli kikapja kezükből: „Én ugy éljek, meg a feleségem is, meg a gyermekek is, meg maga is ugy éljen, ennél külön gyolcsot nem kap; erős mint a búr, finom mint a bársony, s olcsó mint a nyovolya, s azzal olyan pattant a gyolcsal, hogy a komámasszony ijedtében majd lejejt a fejét. Váárolnak is belőle. Fízetésekor még egy harmadik asszonyt is hívnak oda, hogy mennyi esik érte. Nem is felesleges, mert a Harsli gyönyörűen tud visszaélni a kétszerkettővel.

Jön egy javabeli menyecske. Hogy rófe ennek a pántlikának? Ennek a gyönyörűségnek? Ót krajcár kedvesem. Úhm, három garast adok érte. Adjon pénzt, vigye el, látja hogy én olcsó János vagyok, olyan szép menyecskevel mint maga nem alkuszom, és kifízet a boldogtalan három garast az öt krajcáros szalagért. Oh felnöttek oktatása, de is rád vagyunk szorulva.

Ni ni, a pulykatozás képű is eladta már gombjait, nem kiabál. Annátfogva Isten veled édes olvasó, megyek ebből a hagymás légvonatból az én klasszikusaim közé.

Kajabuz.

Méhészeknek.

Irta: Zsulyevits Lajos.

Ugy hiszem, hasznos dolgot cselekszem, ha népünkkel gazdaságunk egyik kis mellékágát, a méhészetet közelebből megismertetem. Földmivelő nép vagyunk s a gazdaságnak ezen mellékágával, a méhészettel, mégis mily kevesen törődnek. És ugyan miért? — Azért, mivel azt még nem igen ismerik, s csak igen csekély hasznot hajtó foglalkozásnak, vagy talán épen pusztá időtöltésnek tartják. Pedig mennyire csatlakoznak! — Épen a „magyar országos méhészeti egyesület” jeles közlönyének, a „Méhészeti Lapok”-nak egyik számában olvastam egy levelet, melyben Grand Miklós méhészeti vándortanítónk leírja K. J. egyszerű polgár ember méhészkedésének eredményét, a hol a többek közt így ír: „A méhecskék által számomra összegyűjtött pénz árán, nemesak hogy csinos kis házikót és kertet is vett magának, hanem már 10 hold földet is szerzett, tehát saját maga és családja számára valódi jólétet teremtett a méhek jövedelméből”. — Egy másik jeles méhésznök pedig így ír: „Magyarország minden helységében (hogy sokat ne mondjak) legalább 200—300 köpü lehetne, és ha minden köpü után csak 4 frtot számítunk, mint tiszta jövedelmet (ami igen kevés); nem milliókat veszünk-e évenként?”

Ha tehát ily jövedelmező gazdaságunk e kis mellékága, s ha e mellett oly csekély fáradságot vesz igénybe az emberek részéről, s ha végre még nem csekély élvezettel is ösze van kötve: nem követnek-e vétkeket el azok, kik azt ugyszólván figyelmükre sem méltatják? — Ha valaki azt mondaná: atyámfia menj ide és ide, itt a pénzt napi szükségleteidre mulatva keresheted meg, — ugyebár mily szívesen mennél? És mit mondok én egyebet? — En is csak azt mondom: atyámfia méhészkedjél, ezen méhészet igen kevés időbe kerül és emellett sok élvezettel, mulatsággal van összekötve; méhészkedjél tehát, azaz mulass méhecskéddel és ök drágán megfizetnek neked. . . . Miért nem követed tehát tanácsomat?

Igen ám, de hogy és mikép méhészkedjünk? Mert a méhészkedés és méhészkedés közt is van különbség. Vannak népünk közt is, akik méhészkednek ugyan, de nincs abba köszönet. Miért nem sikerül tehát ezeknek a méhészet? Miért? azért kedves atyámfia, mert ezek úgy vélekednek: eh! hagyjuk az egészet a méhekre; ök maguk tudják legjobban, mint kell nekik tenniük. — És ha valaki azt talánna mondani: kedves urambátyám, ez nem jól van ám így, mert akkor elvesznek a méhek! — Dehogyan vesznek — szokta ő mondani — édes apám, öreg apám, déd apám is így méhészkedett, így teszek tehát én is.

A méheket tehát magukra hagyja, azok ha a rajzás ideje eljött, a sok rajzás által magukat annyira meggyöngítik, hogy elég mézet nem gyűjthetnek; jön azután egy pár héten át tartó esős idő, vagy jön később a tél, és méhcsaládjaik részint élelem, részint pedig nép hiányában sorban pusztulnak el. I t van azután a várt haszon helyett a nagy kár.

Hogy tehát haszonnal méhészkedhessünk, tanuljunk meg először, hogy kell helyesen, okserűen méhészkednünk? Ehez pedig az első lépés ismerni a méhek természetrajzát. — Itt kezdem tehát én is értekezésemet és csak azután fogok tovább menni.

I. A méhek természetrajza.

A méhészet okszerű vezetéséhez elkerülhetetlenül szükséges a méhek természetrajzának ismerete.

A méhek szintegy mint a hangyák, darazsak, egy csoportban élnek, s egy-egy ily csoportot méhtörzs, méhesalád vagy műnyelven rajnak is neveznek.

Minden méhesalád anyaméhből, dolgozókból és herékből áll. Az anyaméhnek vagy királynőnek osztályrészül a szaporítás jutott; a dolgozó vagy munkás méhek rendeltetése a tápszerek gyűjtése, építkezés, az ivadékok gondozása, a szükséges hőmérséklet kifejtése és megtartása, a tisztogatás, szóval a háztartás körüli teendőik végzése; végre a herék egyedül hivatása a nem fűntartása, vagyis az anyaméh megtermékenyítése.

Mint látjuk legfontosabb szerep az anyaméhnek jutott, mert szabályszerű körülmények közt egy-egy méhesaládnál egynél több anya nem lehet; ez képezi a méhesaládok középpontját, s miután egyedül csak ő van a szaporításra hivatva, az ő halála egyszersmind az egész méhesalád halálát idézi elő. Ő a lelke a méhesaládoknak, miért is anyaméh nélkül méhesalád fűnn nem állhat. Tőle származnak nevesek a dolgozó méhek de a herék is. Lakását, párosodás és rajzás idején kívül soha sem hagyja el. Teste valamivel hosszabb és világosabb színű mint a dolgozóké, szárnyai, altesténél valamivel rövidebbek, lábai (különösen a két utolsó) hosszabbak mint a dolgozóké és egészen sárgák, fullánkja van ugyan, de azt csak ritkán (leginkább vetélytársa ellen) használja. Termékenysége oly rendkívüli, hogy — jöllehet egész életén át csak is egyszer párosul — naponként 1000—2000 petét is rak, melyekből mintegy 21 nap múlva mindmegannyi új, ifjú munkások válnak. Az anyaméh elél ugyan 4—7 évig is, mindazonáltal épen nem ajánlatos, sőt határozottan káros, némely méhészek azon eljárása, mely szerint egyes méhesaládok anyaméheit megtartják életük legvégéig határáig és arra épen nem gondolnak, hogy az ily elvénült anyákat fiatal és erőteljes anyákkal cseréljék föl.

Tudva van ugyanis, hogy az anyaméh legtermékenyebb fiatal éveiben, körülbelül 1—3 évig, s minél inkább közeledik életének vége felé, annál inkább veszt termékenységéből. Ahol tehát az anya a 4, 5 évet elérte, ott már igen tanácsos új anyáról gondoskodni, nehogy hanyagságunk által talán az egész méhesaládot veszélyeztessük.

A méhesalád legnagyobb részét a dolgozó- vagy munkás méhek képezik. Mint nevük is mutatja, csak a méhesalád egyedüli dolgozóit, munkálkodó polgárait, ezek végeznek minden dolgot, ami háztartásukhoz megkívánatik. Ők gyűjtik a mézet, a virágpórt; ők hordják lakukba a szükséges vizet, ők végzik az építkezést, ők nevelik föl az ivadékokat, befedik az álcák sejtjeit, fejlesztik a költéshez megkívánható meleget; ők tartják fűnn a rendet, tisztaságot, szóval ők végeznek minden munkát. Mivel pedig az egyes méhesaládoknál a hímek (herék) létezése csak is időszerű, a természet a dolgozó méheknek engedte egyszersmind azt a dícsőséget is, hogy családjukat ellenségeik ellen védelmezzék, ez okból hatalmas fegyverrel látván el őket, melyet mi fullánknak nevezünk. Nemre nézve különben kifejletlen nők, s egy-egy méhesaládban 30—60 ezer ily munkás is van. Eleltartamukat némelyek ugyan 10—12 hónapra teszik, határozottan azonban erről nem szólhatunk, mivel az ily dolgozók, többnyire kimerülve a nagy munkától, nyáron 7—8 heti élet után elcsigázva vesznek el.

Végre a herék képezik a méhesalád harmadik osztályát, melyeknek egyedüli hivatásuk az anyaméh megtermékenyítése. Vannak ugyan még mai nap is, akik azt hiszik, hogy a herék egyszersmind költőméhek is, vagyis hogy ők a rendes hőmérséklet fentartása által mintegy elősegítik az álcák fejlődését; ámde ennek alaptalanságát kézzelfoghatólag is bebizonyíthatjuk. — Nemre nézve, mint fentebb is mondtuk, hímek; testük sokkal nagyobb és vastagabb mint a dolgozóké, potrohuk szőrösebb és tompán végződik, fullánkjuk nincs, dolgozni épen nem szoktak, csak is a készletből élőködnek.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.*

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitűnő hatásnak bizonyult köhögéskor, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

* Az e rovatban közltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Legujabb!

A zombori első önszegélyző szövetség választmányát következésképen alakult meg: Igazgató Millassevits János. Aligazgató: Weidinger Sándor. Felügyelő bizottság: Radics György, Tápay István, Bergmann Agost, Raab Béla, Schön Adolf. Új igazgatósági tagok: Tárcay Mór, dr. Hável József, Poockay Sándor, Jakobcsics Mihály, ifj. Dsinits Antal, Szalay Károly (lakatos), Pekánovits András, Ambrozovits Gyula, Jónász S., Veszelovszky Péter, Sztrilich Gyula, Bárány Zsig. Póttagok: Gruber Vince, Szalay Ferenc (fazekas), Wagemann Simon, Andráska Alajos, dr. Roheim Lipót, Középegy János.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Az alulirt igazgatóságnak a zombori kereskedelmi és iparbank tisztelt betevőivel van szerencséje tudatni, miszerint az állandó kedvező pénzügyviszonyok következtében indítatva érzi magát, a kamatlábat a betevők részére következőképp megállapítani, mely megállapodás ugy az új, mint az intézetnél már régebben betett összegekre nézve **f. é. március 1-ével érvényre emelkedik:**

Az árvatári és községi pénzek, valamint jogi személyek és hasonló egyletek, továbbá oly magánszemélyek pénzei, kik előre kötelezik magukat arra, hogy betételeiket felmondhatlanul egy évig az intézetnél hagyják, és ennek elmultával csakis az alapszabályszerű felmondás mellett vehetik fel,

az eddigi 6¹/₂% helyett csak 6%-al

számíttatnak; továbbá azon betételek után, melyek egy fél évig felmondhatlanul hagyatnak a banknál, és ezen idő lefolyása után hasonlóképp csakis az alapszabályszerű felmondási határidő mellett vehetők vissza, 5¹/₂% számíttatik: végre folyó számla szerinti betételek után évi 5% számíttatik, a hol még megjegyzendő, hogy a f. é. február 1-ével életbe léptetett törvény értelmében a betételek 10% adóval is megterhelhetnek, mely adót maga a bank fogja viselni és nem fog a betevőknek felszámíttatni.

Kérjük tehát tisztelt betevőinket, kiknek betételeik már nálunk vannak, és ezen kamatláb leszállítással nem egyeznek bele hogy **f. é. március 1-étől** kezdve nyilatkozatukat a betétikönyvecskében felsorolt időpontokban a bank titkárságánál adják be, hogy a fenti elősorolt három módozatok melyike szerint kívánják a banknál továbbra is meghagyni, ellenesetben a kamatláb számítás ezen felmondási határidő letelte után a fenti módozatok szerint fog történi.

Végezetül megjegyezzük, hogy intézetünk minden oly pénzbetétet, mely legalább nyolc nap alatt föl nem vétetik, a betételt követő naptól a visszafizetést megelőző napig kamatoztatni fog.

Zomborban, 1883. február 24-én.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

Árlejtési hirdetmény.

Moholy nagy községének róm kath. egyházközsége által hozott határozat szerinti tervezet és 2271 forint 62 krajcárral előirányzott költségvetés után kántorlagnak ujonnan való építésére nézve az itthelyi r. k. plebánia hivatalban 1883. évi március hó 11-én délutáni 3 órájára kitűzött határidőben megtartandó árlejtésre a vállalkozni szándékozók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint az építkezési és műszaki tervrajzok, valamint az árlejtési feltételek a fenti plebánia hivatalban nappal minden időben betekintésre készen tartvák.

Az árlejtés megkezdése előtt a szabályszerű 10%-tőli bányapénz teendő le, és az szóbelileg fog megtartatni, de esetlegesen írásbeli zárt ajánlatok is nyújthatók be.

Moholy, 1883. február hó 18-án. 2—1

Kleiner János,

Varga Mihály,

hitk. jegyző

plebános mint hitközségi elnök.

Tovarisova községe.

Hirdetmény.

Tovarisova községébe egy rendszeresített állandó községi végrehajtó és egy ideiglenes jegyzői gyakornok kerestetik. A végrehajtó évi fizetése a község pénztárából 300 frt. Gyakornokot alulírott fizeti.

A végrehajtói állást elnyerni óhajítóktól csakis azon községi jegyzőjének ajánló levele kívánatik, melyben működik vagy lakik. A szerb nyelvet bírók előnyben részesülnek. A községi képviselőnek megyehatóságilag jóváhagyott határozata szerint a végrehajtó egyedül a községi jegyző rendelkezése alatt áll, annak tevélységgel tartozik, s az által felfogadható vagy elbocsátható.

Tovarisován, 1883. február 13-án.

3—2

Rákics Miklós,

községi jegyző.

52. szám
bv. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíróóság 1572/82 számú végzése által a kernyajai első takarékos és segélyszövetkezet végrehajtató javára Hemm Ferenc kernyajai lakos ellen 500 frt tőke, ennek 1880. évi október hó 24. napjától számítandó 6% kamatai, és eddig összesen 63 frt 15 kr perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság le- és fölülfoglalt és 800 frt 60 kr-ra becsült 3 ló, szerszám, 5 kosci, 1 szekér, gazdasági egyéb eszközök és butorneműből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 140/1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Kernyaján alperes lakásán leendő eszközzésére **1883-ik évi március hó 8-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1883. évi febr. hó 25. napján.

Cservenka Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

ZÁRMÉRLEG

A „BÁCSI SEGÉLYSZÖVETKEZETTŐL“
1882. évi január 1-től 1882. év december 31-ig.

V A G Y O N		frt	kr.	T E H E R		frt	kr.
1882. év december 31-én készpénz.		523	72	Részvényesek számlája		42855	61
Kötvényekben		61589	—	kamatai		2312	49
Bátor, felszerelés 20 % levonással a használatért		204	12	Betétesek számlája tőkésített kamattal		12956	28
				Alaptőke		885	—
				Tartaléktőke		1569	46
				Osztalék (tisztá nyeresémből)		1738	—
		62316	84			62316	84

Schweiczer Ignác,
igazgató.

Eichinger Ádám,
pénztárnok.

Szauter Gyula,
könyvelő.

Az intézeti fő- és segédkönyvekkel összegeztetvén, helyesnek találtatott.
Bács, 1883. évi február 6-án.

Mladonitzky Vince,
számvizsgáló biz. tag.

Ertl József,
számvizsgáló biz. tag.

Resch József,
számvizsgáló biz. tag.

Gazdasági szerelvények eladása.

A bérleti viszony változása miatt következő

gazdasági szerelvények, takarmány és gabnafélék

a feketehegyi pusztán szabad kézből eladók: jármos ökrök és lovak; egy Marschall-féle locomobil; ekék, fogas boronák és egy vetőgép; ígás szekerek, kukorica-morzsolók, szélrosta, parasztkocsik, tizedmérlegek és egy buzatisztító (Trieur). Minden a legjobb karban. Mintegy 60,000 téglá; 55 öl cseréppel fődött kukoricagörék. Többféle takarmány: széna, szalma stb. Zab, árpa és kukorica, összesen mintegy 3500 métermázsa. Végül tavaszi buza, muhar és köles. Bővebb felvilágosítást ad a pusztán lévő gazdatiszt vagy a tulajdonos: **ROHEIM N. Zomborban.**

3-3

LUSZTIG JAKAB
ZOMBORBAN
főutca, T. ALOSSEVICS JAKAB ur házában.
Ajánlja dúsan felszerelt
raktárát
mindennemű bel- és külföldi szövetekből.
Elfogad megrendeléseket egy öltönynek 24 óra alatti elkészítésére.
Legujabb divatú **férfi- és gyermeköltönyök** a legjutányosabb áron kaphatók.
Minden e szakmába vágó megrendelések a legujabb divat szerint pontosan eszközöltetnek és a legjutányosabb áron számíttatnak.

6-3

Ház-eladás vagy bérbe-adás.

Pekanovits Imre elköltözése folytán a Dobutácban levő 239 sz. alatti lakház, mely 2 utcai és 4 udvari szoba, 3 konyha, 1 pince, 3 kamara, istálló, 2 fészter és 2 kertből áll,

szabadkézből eladó,

esetleg az egész, vagy egy része is bérbe vehető.

Bővebb értesítést ad

Pekanovits Andor.

3-2.

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán megüriült Szántova, Dautova és Béreg községek — Szántován székelő — körvívosi állomására ezennel pályázat nyitattik és a választás határideje f. évi március hó 18-ik napjának d. u. 2 órájára kitűzetik.

Ezen állomást elnyerő, nevezett három községtől összesen 500 frt évi fizetést és esetenként 20 kr. látogatási díjt nyer.

Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az egészségügyi törvény értelmében — és a hazai nyelven kívül a dalmát nyelv ismeretét tanúsító — bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványait mondott határideig alulírt szolgabírói hivatalnál nyújtsák be.
Szántova, 1883. február hó 9-én.

3-2

Késmárky,
szolgabíró.

452 szám.
k. ig. 1882.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye felső II. szolgabírói járásához tartozó Almás községében leköszönés folytán megüriült községorvosi állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állomás, folyó évi március hó 19-én dél előtt 10 órakor a község házában megtartandó választás útján fog betöltetni.

Az állomással egybekötött javadalmazás:

- 1) Évi készpénzfizetés 600 frt.
- 2) Látogatási díj 40 kr.
- 3) Halotti szemle díj 20 kr.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt folyamodványukat **folyó év március hó 17-ik napjáig bezárólag** alólirotthoz benyújtsák.

Almás, 1883 február hó 19.

3-1.

Deák Zsigmond,
szolgabíró.

Hirdetés.

A Deák-Ferenc köruton a 205. sz. házban egy ötszobás emeleti, és egy kis udvari lakás, a hozzájuk való mellékhelyiségekkel; továbbá a Szelenecében, az Árpád-utca 62. szám alatti 4 szép szobás uri külön lakás akár bérbe, akár örök áron ki- vagy eladó.

Felvilágosítást ad a tulajdonos, Zapf János, kinél egyuttal mindenféle jó minőségű cserép és téglá jutányos áron kapható.

2-2.

Hirdetmény.

Alólirott községi előjáróság részéről ezenen közhírré tételük, miszerint a község tulajdonát tevő, a helység közvetlen közelében fekvő szőlő és gyümölcsfával beültetett 5 hold községi faiskola, a törvényben előirt terület kivételével 1, esetleg több évre haszonbérbe adatik.

A haszonbérletől megkivántatik, hogy műkertes legyen és ezen szakismeretségét kellőleg igazolja, a részletes feltételek helyben a község házában megtehetőek vagy kívánatra beküldetnek. Ajánlatok a község előjáróira címezve f. évi március hó 15-ig fogadtatnak el.

Bajmok, 1883. évi február hó 6-án.

Az előjáróság.

3-3

165. szám.
kig. 1883.

Tovarisova községe.

Pályázati hirdetmény.

Tovarisova községében 50 frt évi fizetés és szabályrendeletileg megállapított látogatási díjakkal egybekötött községi szülésznői állomás választás útján folyó évi március hó 18-án fog betöltetni.

Pályázati kérvények a választás napjáig a községi előjáróságnál benyújtandók.

Tovarisován, 1883. február 13-án.

3-2

Rákics Miklós,
jegyző.

Bugarszki Milos,
bíró.

Harlander kötőfonala és orsócérnája

(Strickgarn) 15-11 (Spulenzwirn),

A bécsi és párisi
világtárlaton a leg-
első díjakkal kitün-
tetett.

Kitünő minősége miatt
közkedvelt.

A kötőfonal
gyári jegye. Kaphatók a haza min-
den nagy- és forgalmas kis-kereskedésében.

Az orsócérna
gyári jegye.

5295. sz.
tkvi 1882.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kulai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gross S. fiaik végrehajthatóknak, Makai János végrehajtható szenedő elleni 246 frt 52 kr tőke követelés és járulékaik iránti végrehajthatási ügyében a zombori kir. törvényszék (a kulai kir. járásbírósa) területén lévő Kucura község 243. sz. jtkvben A. I. a. foglalt Makai János nevén álló 493, 494/b h. r. 505. ö. i. sz. házra ugy 2317. h. r. sz. legelő illetékekre az árverést 400 frtban illetve 255 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a főnebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi április hó 16. napján délelőtti 10 órakor Kucura község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. a. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a kulai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnak 1883. január hó 21-én.

Sztokjovits,
kir. aljbíró.

Bérbeadás.

Sztapári út 24. számú ház, megyeház sarkának átellenében, mint volt koresma-helyiség, **Henneberg** ügyvéd által — koresmának is — bérbe adatik.

3-1

